

POSOLSTVO LÁSKY

L I S T Y B L . J Á N A A P O Š T O L A

SLOVO BOŽIE

Boh je láska

POSOLSTVO LÁSKY

Listy bl. Jána apoštola.

Z gréckej pôvodiny preložil a poznámkami opatril
Univ. doc. Dr. ANTON JÁN ŠURJANSKÝ

VYDAL SPOLOK SV. VOJTECHA V TRNAVE

1947

SLOVO ČITATEĽOM.

Vari nikdy nebolo také časové hovoriť o láske ako dnes, keď sa ešte celý svet červenie prúdmi preliatej krvi a keď nad nami visí kliatba nenávisti a pomsty. V takom ovzduší a na takej pôde sa nerodí budúcnosť pokoja, svornosti a plodnej práce, ale iba časy nového hnevu, vystupňovanej nenávisti a nepričetného vraždenia.

Nevyhnutne sa žiada, aby vyšší vychovávateľ prehovoril k ľudstvu.

Kristovo prikázanie lásky, na ktoré sa veľmi často zabúda, sa musí stať základom novej spoločnosti, nového, spravodlivého poriadku a mieru, lebo inak miesto krajšieho zajtrajška by nám v záchvevoch hrôzy nastaly dni strašnejšej, ničivejšej katastrofy, než bola tá, ktorú sme prežili.

Milé je človeku prečítať si práve teraz listy sv. Jána a zamyslieť sa nad jeho posolstvom lásky. Jeho slová aj po dvoch tisícoch rokov znejú rovnako mocne a pôsobivo a vedia si nevtiervo získať srdce a rozum čitateľa. Veď kto by odolal vrúcny a presvedčivým vývodom Pánovho Miláčika?

Nám, rozorvaným a pochybovačným ľudom XX. storočia, má veľa toho povedať. Práve nám, ktorí sme akosi navykli sa dívať na všetko štrbinou úzkoprsej rozumnosti a sebeckosti; nám, ktorí si ani neuvedomujeme, že život pravého a úplne rozvinutého človeka sa nikdy celkom neuskutoční a neuplatní v slimačej škrupine nášho malého „ja“, ale iba v širokých obzoroch kresťanského, všeľudského „my“. A svätopisec nám otvára výhľady do týchto šírav, ba predstavuje nám lásku ešte vyššiu a väčšiu, nekonečnú, keď hlása, že Boh je láska! Len touto láskou nájdeme seba i svojich bližných v Bohu a Boha v sebe a vo svojich bližných.

Preto sme si mysleli, že naša verejnosť vďačne prijme túto knihu Nového zákona. Vychádza ako 1. sväzok zbierky „Slovo Božie“, v ktorej Biblická komisia pri Spolku sv. Vojtecha vydá tie spisy Písma sv., o ktoré sa javí zvýšený záujem. Tak vyjdú tu okrem iných tieto perly biblického písomníctva: Veľpieseň, Jób, Žalmy, Zjavenie sv. Jána a i.

Pri preklade a výklade listov sv. Jána riadili sme sa týmito zásadami:

1. Osnova prekladu je tá istá ako pri vydaní „Písmo sväté Nového zákona“ z r. 1947. Zakladá sa na gréckej pôvodine, pravda, s náležitým zreteľom na latinskú Vulgátu, ktorá je úradným textom Cirkvi. Dôležitejšie odchýlky v osnove sú odôvodnené v poznámkach.

Preklad verne tlmočí pôvodinu, pravda, nie otrocky. Išlo nám predovšetkým o to, aby sme zachytili pravý význam svätopiscových slov, ale nechceli sme čítanie sťažovať nepriezračným a nezáživným napodobňovaním gréckej osnovy, ktorá je aj tak ovplyvnená semitským spôsobom myslenia a vyjadrovania.

Novinkou je rytmické rozdelenie osnovy. Držali sme sa pri tom pôvodiny, ale niekde sme museli hľadiť aj na znenie prekladu. Isteže, čitateľ nesmie vo svätopiscových slovách hľadať báseň v dnešnom slova smysle. Je to umelecká, rytmická próza, v ktorej sú jednotlivé vetné čiastky vhodne vyvážené a sprízučnené. V typografickej úprave tohto vydania sa plasticky zvýrazňuje aj literárna krása Jánových listov, takže náročný posudzovateľ môže s bohatým myšlienkovým obsahom zhodnotiť aj jeho slovný tvar.

2. Výklad je dosť rozsiahly, nie však na spôsob kusých poznámok, ale komentuje celé state ako jeden celok. Jednotlivé verše sú označené na vonkajšom okraji výkladu.

Naším cieľom bolo, aby sme aj náročnému vzdelancovi, aj priemernému čitateľovi podali v ňom to, čo je vskutku náplňou svätopiscových slov. Úmyselne sme sa vyhýbali učeným diskusiám a odkazom na spisy rozličných autorov. Tieto sme len súhrnne uviedli v Úvode.

Napokon si žičíme, aby Jánovo posolstvo lásky splnilo u nás svoju úlohu a bolo liečivým olejom na rany, rozjatrené pomstiacaou sa nenávisťou, ktorá vyháňa Boha zpomiedzi nás. Lebo Boh je láska, a kde niet lásky, niet ani Boha . . .

ÚVOD

Úvod.

Okrem štvrtého evanjelia pripisujú sa sv. Jánovi apoštolovi aj iné spisy Nového zákona, a to tri listy a kniha Zjavenia. Všetky tieto diela majú znak Jánovho veľducha, hoci sa medzi sebou nemálo rozlišujú obsahom i slohom, pretože ich svätopisec skladal v rozličných obdobiach života a vytýčil im iný a iný cieľ: Evanjelium je nadčasová kniha dejepisná, ktorá hovorí o živote a náuke Ježiša Krista, v listoch je zasa reč o niektorých *denných potrebách mladej katolíckej Cirkvi*, kým v knihe Zjavenia sú v prorockých videniach opísané súčasné i budúce osudy Kristovho kráľovstva.

1. *Sv. Ján apoštol* je skutočne *pôvodcom troch listov*, ktoré v sozname kníh Nového zákona nesú jeho meno. Zárukou je nám predovšetkým *všeobecné katolícke podanie*, potvrdené svedectvami cirkevných Otcov a spisovateľov. O listoch sv. Jána je zmienka v tzv. kánone Muratoriho, (z druhej polovice 2. stor.), hovorí o nich sv. Irenej († 202), mučeník, — biskup lyonský, spomínajú ich Origenes († 255), Klement Alexandrijský, sv. Dionýz Alexandrijský a viacerí iní.

Nemožno však zamlčať, že už za starých čias sa vyskytli aj *isté pochybnosti*, či pôvodcom druhého a tretieho listu je naozaj sv. Ján apoštol. Lenže toto kolísanie bolo vyvolané nie presvedčením širokej katolíckej verejnosti, ale súkromnými mienkami niektorých sv. Otcov

a cirkevných spisovateľov. Časom tento nesúlad v mienkach pominul, a dnes všetci katolícki, ba aj poniektorí protestantskí znalci Písma sv. uznávajú, že cirkevné podanie je v tejto veci dostatočne podložené. Novšie len nekatolícki vedci, vedení ohľadmi skôr vieroučnými a programovite odbojnými než vecnými, popierajú pravosť Jánových listov.

Ostatné, keď dôkladne a nepredpojate preskúmame všetky spisy sv. Jána a porovnávame ich medzi sebou, nájdeme v nich i pri nevyhnutných rozdieloch súčasne i toľko spoločného, že mimovoľne prichádzame na myšlienku jedného a toho istého pôvodcu, od ktorého pochádzajú všetky tieto spisy.

2. Otvorená je otázka, *kde, kedy, komu napísal sv. Ján tieto listy* a čo ho k tomu pohlo.

Hlavným sídlom sv. Jána a strediskom jeho apoštolskej činnosti bolo maloazijské mesto *Efezos*, ako sme už o tom písali v úvode k štvrtému evanjeliu. V Efeze napísal svoje evanjelium a podľa všetkého tu vznikly aj tri listy, označované jeho menom.

O štvrtom evanjeliu vieme určite, že vzniklo koncom I. storočia, a pravdepodobne vtedy napísal sv. Ján aj tri listy, pretože obsahom i rečou sú veľmi blízke.

3. *Prvý list* má široké, všeobecné určenie. Niet v ňom narážky na miestne a osobné pomery jednotlivých cirkví, takže právom možno usudzovať, že ho Apoštol určil pre všetky cirkvi — farnosti svojho okruhu.

Zato druhý a tretí list nesú mená jednotlivých osôb:

Druhý list je určený „vyvolenej Kyrii — Panej“. Ale ani v tomto prípade nevedno, či oslovenie Kyria — Pani je vlastným menom nejakej urodzenej kresťanskej panej, alebo či takto svätopisec označil nejakú jednotlivú cirkev. Táto druhá možnosť je celkom pravdepodobná, lebo Cirkev už od počiatku radi menovali spoločnosťou „vyvo-

lených“ a nevestou Kristovou, našou Matkou. Cirkev všeobecná i jednotlivé cirkvi sa právom môžu menovať „vyvolená Pani“.

Tretí list píše sv. Ján istému Gájovi. Nedá sa zistiť, kto to vlastne bol a kde žil. Z listu len toľko vybadaf, že to bol statočný a horlivý kresťan, ktorý bol vo svojej cirkvi vo veľkej úcte a vážnosti.

4. Z rozboru listov vysvitá, *prečo ich Apoštol napísal*: Vyžiadaly si to *potreby vtedajšej Cirkvi*.

Semenó Kristovej blahozvesti bohato vzhádzalo a sľubovalo dobrú žatvu. Avšak medzi pšenickou veriacich sa našiel aj *kúkol' bludárov*. Koncom prvého storočia sa už šírily zhubné náuky gnostikov a iných falošných prorokov, ktoré mali dosah nielen vieroučný, ale aj mravný. Títo bludári sa totiž vysťahovali, že oni majú pravé, dokonalejšie a vyššie poznanie Boha. Ako takí cítili sa povýšenými nad obyčajný kresťanský ľud, aj nad zásady a zákony mravného života. Preto o sebe vyhlasovali, že im je všetko dovolené! Vo svojom praktickom živote sa aj riadili touto mravnou neviazanosťou (libertinizmus).

Títo zvodcovia, ktorých sv. Ján nazýva „protivníkmi Kristovými“ — „antikristami“, popierali vlastne samého Ježiša Krista: Jedni neuznávali jeho ľudskú prirodzenosť, ale tvrdili, že Ježiš je nebeský duch, ktorý vzal na seba len zdanlivé telo. Druhí mu nepriznávali mesiášsku dôstojnosť: Ježiš nie je ozajstný Kristus — Mesiáš.

Hlásatelia týchto pomýlených náuk sa oddeľovali od ostatných kresťanov, vytvárali si osobitné a uzavreté spoločnosti, do ktorých vábili ostatných veriacich. Zlo sa takto veľmi rýchle rozrastalo, takže už apoštolovia museli zakročovať proti bludárom.

Keď títo bludári začali šarapať aj v cirkvách, ktoré boli v okruhu sv. Jána, napísal proti nim obširný *list, prvý*, aby svojich veriacich povzbudil, utvrdil v pravej

viere a bratskej láske a varoval ich pred Kristovými protivníkmi.

Druhý list je ako by krátkym súhrnom toho, o čom je reč v prvom. Apoštol ho teda napísal pre tie isté dôvody a za tých istých okolností ako prvý.

Tretí poslal vernému Gájovi, keď sa v jeho cirkvi objavily isté neporiadky. Zaviniť ich spurný a namyslený Diotrefes, ktorý porušoval povinnosti kresťanského pohostinstva a opovažoval sa brojiť aj proti apoštolskej vážnosti sv. Jána.

5. Listy sv. Jána boli teda podnietené časovými a naliehavými potrebami maloázijských cirkví. Apoštol sa však pozdvihuje nad tieto denné ťažkosti a starosti a svojím veriacim poukazuje najmä na *základnú kresťanskú ctnosť* — na *živú bratskú lásku*, ktorá je výrazom pravej lásky k Bohu: Boh je láska, a tí, čo v pravde milujú, sú v Bohu a Boh je v nich!

V tomto súvisе hodno uviesť, čo o sv. Jánovi hovorí sv. Hieronym: Apoštol bol už staručký, nevládny, ale považoval si za povinnosť ešte aj vtedy hlásať veriacim slovo Božie. Napokon sa vzmohol iba na krátke napomenutie: „Dietky, milujte sa navzájom!“ A znovu a znovu opakoval to isté, až sa im to zunovalo a začali dávať najavo svoju nespokojnosť s apoštolským kázaním a prosili ho, aby im kázal aj o niečom inom. On im vhodne odpovedal: „Dost je aj toto, lebo keď splníte toto prikázanie, všetkému ste učinili zadosť!“ A to je *posolstvo Miláčika Pánovho aj pre dnešný kresťanský svet*.

6. Z bohatej *literatúry* o listoch sv. Jána uvedieme aspoň tieto najvýznamnejšie diela:

a. Katolícke:

Z cirkevných spisovateľov a otcov hodno spomenúť v prvom rade sv. Augustína, In epistolam Joannis ad Parthos (PL 35, 1197-2062),

ďalej Oekumenia, biskupa z tesálskej Triccy (PG 119, 621—704), a sv. Bedu Ctíhodného (PL 93, 85—124).

Z novších: M. Meinertz — W. Vrede, Die katholischen Briefe (Die hl. Schrift d. N. T. 9), vyd. 4. Bonn 1932 (listy sv. Jána spracoval W. Vrede); J. Hejčl, Tři listy Miláčka Páně, Olomouc 1932; J. Bonsirven, Épîtres de Saint Jean (Verbum Salutis 9), Paris 1936 (patrí medzi najlepšie diela tohto druhu); La Sainte Bible, vyd. L. Pirot, sv. 12. Paris 1938 (listy sv. Jána pripravil A. Charue).

b. Nekatolícke:

B. Weiss, Die drei Briefe des Apostels Johannes (Krit. — exeg. Komm. ü. d. N. T. 14) vyd. 2. Göttingen 1889; B. F. Westcott, The epistles of St. John, London 1905; H. Windisch, Die katholischen Briefe (Hdb. z. N. T. 15), vyd. 2. Tübingen 1930; F. Büchsel, Die Johannesbriefe (Theol. Handkomm. z. N. T. 17) Leipzig 1933.

Tieto diela vynikajú síce veľkou filologickou, kritickou a historickou erudíciou, ale nemožno sa na ne spoľahnúť pri vieroučnom hodnotení a vysvetľovaní mnohých miest osnovy sv. Jána.

Boh je svetlo

PRVÝ LIST BL. JÁNA APOŠTOLA

Úvod 1, 1—4.

- 1, 1. O Slove života,
ktoré bolo od počiatku,
ktoré sme počuli,
ktoré sme videli na vlastné oči,
na ktoré sme hľadeli
a ktorého sa naše ruky dotýkali;
2. o živote,
ktorý sa nám zjavil,
ktorý sme uzreli —
o tom svedčíme a zvestujeme vám,
o večnom živote,
ktorý bol u Otca
a nám sa zjavil.
3. To teda,
čo sme uzreli a počuli,
aj vám zvestujeme,
aby ste mali spoločenstvo s nami
a naše spoločenstvo aby bolo
s Otcom a s jeho Synom Ježišom Kristom.

4. A toto vám píšeme,
aby ste sa radovali
a vaša radosť aby bola úplná.

Apoštol začína list krásnym preslovom, ktorý sa v mnohom podobá predhovoru štvrtého evanjelia. V ňom vydáva svedectvo tomu, čo tvorí stredobod, ťažisko apoštolského hlásania: Rozpráva o „Slove života“, ktoré bolo od počiatku.

- 1.2 Pod „*Slovom života*“ netreba rozumieť len slovo Božieho zjavenia, evanjelium, ale predovšetkým druhú božskú Osobu, večné Slovo, ktoré sa stalo človekom (Jn 1, 1. 2. 14). Sv. Ján ho nazýva „*Slovom života*“, lebo jednorodенý Syn Boží svojím vtelením sa priniesol a sprostredkoval ľuďom *pravý, nadprirodzený život* (por. Ján 1, 4). Vierou v trojjediného Boha sa znovu rodíme z Boha, stávame sa dieťkami Božími, a teda aj účastníkmi na večnom živote Božom.

- 3 Svedectvo sv. Jána má plnú dôkaznú silu, pretože ako apoštol na vlastné oči videl, na vlastné uši počul a vlastnými rukami sa dotýkal vteleného Slova, Ježiša Krista. Svojím čitateľom môže zvestovať čistú pravdu Božieho zjavenia. A činí to preto, aby mali *životné spojenie viery s apoštolmi a skrze nich aj s Bohom Otcom a s Jeho Synom*.

- 4 V tejto jednote viery a pravdy je žriedlo ozajstnej radosti, tej radosti, ktorú Ježiš prisľúbil apoštolom, prv než opustil tento svet (Jn 15, 11; 17, 13). Je to účasť na radosti Božej, ktorá posilňuje a potešuje dušu, že si aj v najťažších a najtrpkejších chvíľach zachováva úzke spojenie s Bohom a tak aj povedomie istoty a neochvejnosti.

V gréckej osnove v. 4. nečítame „vám“ a „ste sa radovali“ a miesto „vaša“ je tam „naša“. Celkový súvis a chod myšlienok ostáva však neporušený.

Časť prvá.

Podmienky spoločenstva s Bohom a s Cirkvou. 1, 5—2, 29.

Spojenie s Bohom — to je *najvyšší cieľ náboženského života*. Lež ono nespočíva v nejakom blúznivom rojčení, ale ozajstnom živom spoločenstve s Bohom, ktoré sa uplatňuje a prejavuje v každom, i v tom najmenšom našom skutku. Inak by nemalo byť ani reči o našom bytí v Bohu a Boha v nás.

O tom, ako sa uskutočňuje pravé spoločenstvo s Bohom, píše apoštol v prvej časti listu.

1. Boh je svetlo, my sme synovia svetla.
1, 5 — 2, 2.

5. A toto je zvesť,
ktorú sme počuli od neho
a zvestujeme vám,
že Boh je svetlo
a niet v ňom nijakej tmy.

6. Ak tvrdíme,
že máme s ním spoločenstvo,
a predsa chodíme vo tme,
lužeme
a nekonáme pravdu.

7. Ale ak chodíme vo svetle,
ako aj on sám je vo svetle,
máme spoločenstvo medzi sebou
a krv Ježiša Krista, jeho Syna,
očisťuje nás od každého hriechu.

8. Ak tvrdíme,
že nemáme hriechu,
sami seba klameme,
a niet v nás pravdy.

9. Ale ak vyznávame svoje hriechy,
on je verný i spravodlivý,
a odpustí nám hriechy
i očistí nás od každej nepravosti.

10. Ak tvrdíme,
že sme nezhrešili,
jeho robíme luhárom,
a jeho slovo nie je v nás.

2. 1. Dietky moje,
toto vám píšem,
aby ste nehrešili.
Ale ak niekto zhreší,
máme u Otca Obrancu,
Ježiša Krista, spravodlivého.

2. A on je obeťou smierenia
za naše hriechy,
a nielen za naše,
ale aj (za hriechy) celého sveta.

1. Boh je svetlo, my synovia svetla, 1, 5 — 2, 5 — *Boh je svetlo!* Túto pravdu, ktorú už Žalmista vyzdvihuje (Ž 90=89, 8; 104=103, 2; 139=138, 11—17), svätopisec podáva ako zvesť, posolstvo, ktoré apoštolovia prijali od samého Krista. Ten sám seba označoval ako svetlo sveta (napr. Ján 8, 12; 9, 5; 12, 35—46) a podopne aj bytnosť — podstatu Božiu nazýva svetlom: Boh je svetlo! To znamená toľko, že Boh je *pravda a svätosť sama*, žriedlo všetkej pravdy a svätosti. Ako slnce vyžiaruje životarodú silu a dáva ju bytostiam viditeľnej prírody, tak Boh poskytuje bytostiam duchovným, teda aj ľuďom, život nadprirodzený, ktorý sa začína poznaním božskej pravdy, vierou (por. Jn 1, 4—9; 8, 12; 9, 5 a i.).

V Bohu niet nijakej tône, nijakej tmy. Všetko je v ňom najčistejšie a najdokonalejšie. *Tma je ríšou Satana a zla* (por. Lk 22, 53; Ef 6, 12; Kol 1, 13; 1 Pt 2, 9) a ako taká nemôže byť z Boha a od Boha. Je dielom stvorených bytostí, obdarených umom a slobodnou vôľou, teda anjelov a ľudí, ktorí v nesmyselnej svojvôli a spurnosti odopreli poslušnosť svojmu Stvoriteľovi a tak sa spreneverili aj samým sebe, svojmu prvému a konečnému určeniu. Zapreli Boha — Svetlo a stali sa tmou — zlom.

Boh chce, aby ľudia boli s ním spojení, aby mali istú *účasť* 6 *na jeho bytnosti — svetle.* Lež kto je vskutku spojený s Bohom, kto je synom svetla, ten, pravda, aj „*chodí vo svetle*“, žije totiž a koná tak, ako sa na dieťa Božie svedčí. To je prvá podmienka spoločenstva s Bohom a bratského spoločenstva kresťanov v jednote Cirkvi.

7 Láska k Bohu, úzke spojenie s Bohom si vyžaduje najväčšiu čistotu duše. Kde sídli Boh — Svetlo, tam niet miesta pre zlo — tmu, čiže pre hriech. A vykupiteľská krv Kristova nás očisťuje od hriechov a vyslobodzuje z područia Satanovho, isteže, ak so svojej strany ukážeme účinnú vôľu „chodiť vo svetle“, to je žiť podľa Božích prikázaní.

8 *Vedomie alebo zdanie spoločenstva s Bohom nás však nijako neopravňuje myslieť si o sebe, že sme už dokonalí a bez hriechu.* Klamali by sme takto samých seba, ba samého Boha by by sme činili luhárom, lebo on veľmi často prehlásil, že všetci ľudia sú hriešni (napr. Prisl 20,9; Ž 14=13,3; Iz 53,6; 59,2.15; Rím 3,10 a i.) a svojho jednorodeného Syna poslal na svet, aby nás vykúpil (Mk 2,17, Jn 3,16 a i.). Takí namysleníci nemajú v sebe slova Božieho, ktoré je semenom pravdy a čistoty.

Celkom inak je to v prípade, *keď si kresťan priznáva svoju slabosť a „vyznáva“ svoje hriechy.* Spravodlivý a verný Boh, pamätlivý svojho nekonečného milosrdenstva, shliadne na jeho pokoru a očistí ho od nepravostí. — Nedá sa na isto ustáliť, o aké „vyznávanie“ hriechov tu ide. Svätopisec má pravdepodobne na mysli to, že človek pred Bohom, vo svojom svedomí skrúšene uznáva, že je hriešny. Treba však uvážiť, že už v prvých časoch Cirkvi si kresťania navzájom vyznávali svoje previnenia a poklesky (por. Jak 5, 16). Sv. Ján zaiste naráža aj na tento zvyk. Len nevedno, či to bola sviatostná spoveď v pravom slova smysle, alebo len všeobecné vyznanie hriechov.

2,1 Hoci je všeobecne platné, že človek sa celý život neubrání každému, aj tomu najmenšiemu hriechu, predsa je pravda, že v každom jednotlivom prípade môže s Božou pomocou premôcť pokušenie a nehrešiť. Preto Apoštol pobáda svojich veriacich, svoje „diety“, aby nehrešili.

Avšak miernymi, pokornými slovami hovorí aj o tom prípade, *keď niekto v slabosti ľudskej predsa poklesne:* Nech netráti nádej! Ježiš Kristus na križi zomrel za nás, za naše hriechy, a nielen za nás kresťanov, ale aj za ostatných ľudí a za ich hrie-

chy. Stal sa obeťou smierenia a vykúpenia za celý svet. A ten istý Ježiš Kristus je našim Obrancom, našim „advokátom“ (viď poznámky k osnove Jn 14, 16) u Boha Otca. Všetci ľudia sú hriešni a hodní trestu, on však je svätý, nevinný, nepoškvrnený a bezhriešny Veľkňaz (por. Žid 7, 26), ktorý sa za nás prihovára. Boh Otec s nesmiernym zalúbením hľadá na jeho prosby a zmiluje sa nad nami hriešnymi. „Skrze Ježiša Krista, Pána nášho“ sa uskutočňuje naše vykúpenie a spasenie, preto aj sv. Matka Cirkev takto zakľučuje svoje modlitby. — K tejto myšlienke por. Jn 14, 16, 26; 16, 7; Rím 8, 34; 1 Tím 2, 5; Žid 7, 25 n.

2. Verne zachovávať Božie prikázania. 2, 3—11.

3. Tak sa presvedčíme o tom,
že ho poznáme,
ak zachováваме jeho prikázania.

4. Kto hovorí:
„Poznám ho!“
a nezachováva jeho prikázania,
je luhár
a niet v ňom pravdy.

5. Len v tom,
kto zachováva jeho slovo,
sa láska Božia stala
vpravde dokonalou.

A tak sa presvedčíme o tom,
že sme v ňom.

6. Kto tvrdí,
že zostáva v ňom,
ten má tak kráčať,
ako kráčal on.

7. Milovaní!
Nepíšem vám prikázanie nové,
ale prikázanie staré,
ktoré máte od počiatku.
Týmto prikázaním je slovo,
ktoré ste počuli.

8. A predsa píšem vám
ako by prikázanie nové,
ktoré je pravdivé v ňom
a aj vo vás,
lebo tma prechodí
a svietí už pravé svetlo.

9. Kto tvrdí,
že je vo svetle,
a brata nenávidí,
je ešte stále vo tme.

10. Kto miluje brata,
zostáva vo svetle
a niet v ňom príčiny pohoršenia.

11. Ale kto nenávidí brata,
je vo tme a kráča vo tme,
ani nevie, kam ide,
lebo mu tma
zaslepila oči.

Kto naozaj pozná pravdu, ten ju aj uskutočňuje. *Opravdivé, 3*
filboké poznanie Boha sa tiež nemôže vybiť iba v prázdnom
premýšľaní a blúznení, ale musí *ovplyvniť našu vôľu a podnie-*
tiť ju k činorodej láske, ktorá sa prejavuje v našom dennom
živote, vo všetkom našom konaní. Poznať Boha znamená milo-
vať ho a plniť jeho najsvätejšiu vôľu, čiže zachovávať jeho pri-
kázania.

Kto by o sebe tvrdil, ako vtedajší bludárski gnostici a podobne 4
aj mnohí dnešní sektári, že pozná Boha, ale nežil by podľa tohto
poznania a nezachovával by Božie zákony, ten by bezočivo
luhal. Hovoril by proti pravde a svojmu svedomiu. A naopak: 5
Kto sa pridrížiava Božieho slova a uplatňuje ho aj v živote, ten
naozaj miluje Boha a Boh miluje jeho. Láska Božia sa v ňom
stala dokonalou. A keďže *Boh je Láska, kto je v Božej láske,*
je v Bohu a Boh je v ňom; je v Kristu Ježišovi a Kristus Ježiš 6
v ňom. A toto úzke bytostné spojenie sa musí uskutočňovať
navonok: Kto je jedno s Kristom, musí „kráčať“, to znamená
žiť a konať ako on. *Nasledovanie Krista Ježiša je teda prvou*
povinnosťou kresťana (por. 1 Pt 2, 21).

Z Božích prikázaní svätopisec vyzdvihuje predovšetkým „*nové*“ 7
prikázanie kresťanskej lásky k bližnému. Podľa Kristovho prí-
kladu nazýva ho „novým“ (por. Jn 13, 34; 15, 10—12 a po-
známky k osnove), hoci kresťania ho majú už od počiatku. Ale 8
pre ľudstvo, ktoré dotiaľ žilo v tmách bludov a nenávisťi, je priká-
zanie všeobecnej lásky niečím novým, neslýchaným. Vďaka Kris-
tovmu zjaveniu, tieto tmy pohanskej nevraživosti prechodia a

svieti už pravé svetlo evanjelia, ktoré je náukou lásky, radosti a spásy.

9 Pravý kresťan, ktorý kráča vo svetle Božej pravdy, na všetko sa díva ako by *očima samého Ježiša*. Vo všetkých ľuďoch vidí dielky Božie, svojich bratov a sestry, a miluje ich láskou svojho božského Majstra. V sebe a vo svojom správaní sa nemá ničoho takého, čo by ich pohoršilo.

11 Kto sa však neprebojoval k tejto láske, ktorá obsahuje Boha a v ňom všetkých ľudí, ten tápe v tmách nevedomostí a nevie, kam ho vedie slepá sebeckosť. Vo všetkom vidí a hľadá len seba a svoj osoh. Neuvedomuje si, že *nemilujúc bratov nemiluje ani Boha*. Je v moci nenávisť, lebo nemilovať znamená nenávidieť. Sv. Ján medzi láskou a nenávisťou nepozná nijaký stred shovievavej ľahostajnosti: Je len *Láska* — *Život* alebo *nenávisť* — *smrť*.

3. Uisťujúce povzbudená. 2, 12—14.

12. Dielky,

píšem vám,

že pre jeho meno

sú vám odpustené hriechy.

13. Otcovia,

píšem vám,

že ste poznali toho,

ktorý je od počiatku.

Mládenci,

píšem vám,

že ste zvíťazili

nad zlým.

14. Dietky,
napísal som vám,
že ste poznaly Otca.
Otcovia,
napísal som vám,
že ste poznali toho,
ktorý je od počiatku.

Mládenci,
napísal som vám,
že ste silní
a slovo Božie zostáva vo vás
a zvíťazili ste nad Zlým.

Uisťujúce povzbudená, 2, 12—14.— Po predchádzajúcich **12.13**
slovách sa apoštol obracia niekoľkými povzbudzujúcimi uisteniami
na svojich čitateľov, ktorých menuje trojakým názvom: Dietky —
otcovia — mládenci. V týchto varí netreba vidieť tri triedy veria-
cich, rozlíšených podľa veku, ale skôr jednu spoločnosť, ktorú
svätopisec oslovuje rôzne podľa toho, ktorý vzhľad ich viery a
života chce zdôrazniť.

Vrele ich uisťuje, že *sú na pravej ceste*. Po prvé: Uverili
v Ježiša Krista, vykupiteľa, preto im Boh odpustil pre jeho zá-
sluhy ich hriechy. Po druhé: Prijali náuku Kristovho evanjelia,
vymanili sa z osídol pohanského mnohobožstva a poznali jedi-
ného pravého Boha, ktorý je „od počiatku“, totiž od večnosti.
A po tretie: Slovo Božie neostalo v nich bez úžitku. Ním sa
stali silnými, smelo sa dali do boja so Zlým, so Satanom, a so
svetom, ktorý mu slúži, a zvíťazili nad nimi. „*Naša víťazstvo, ktoré premožilo svet*“, píše sv. Ján v hl. 5, 4 tohto
listu.

14 Je zaujímavé, že v. 14. je obsahove i sloвне skoro taký istýko a 12. 13. Rozdiel je iba v tom, že vo v. 12. 13. svätöpisec používa prítomný čas: *Píšem vám...*, kým vo verši 14. minulý: *Napísal som vám...* Vysvetlíme si to tým, že Apoštol chcel vyzdvihnúť tieto povzbudenía a zopakoval ich vo v. 14., použivúc minulého času, ako by písal z hľadiska veriacich, ktorí práve čítajú list: *Napísal som vám - a teraz čítate...*

Miesto: *Píšem vám, že...* a: *Napísal som vám, že...* viacerí prekladajú: *Píšem vám, pretože...* a: *Napísal som vám, pretože...* Dali sme prednosť prekladu so spojkou „že“, lebo lepšie vystihuje pôvodcovu myšlienku. Apoštol totiž nepíše veriacim, pretože sú takí a takí, ale skôr ich chce ubezpečiť, že sú v milosti Božej.

4. Láska k svetu je proti láske k Bohu. 2, 15—17.

15. Nemilujte svet,
ani čo je vo svete!
Ak niekto miluje svet,
nemá lásky k Otcovi.

16. Lebo čokoľvek je vo svete,
je žiadostivosť tela,
žiadostivosť očí
a pýcha života.
To nie je z Otca.
ale je zo sveta.

17. A svet pomíne,
aj jeho žiadostivosť,
ten však,
kto koná Božiu vôľu,
ostáva naveky.

Láska k svetu je proti láske k Bohu, 2, 15—17. — *S* 15
pravou láskou k Bohu a k bližnému sa nedá spojiť láska k tomuto
svetu. Pod „svetom“ sv. Ján nerozumie viditeľnú prírodu ako
takú, ale skazenú spoločnosť ľudskú, ktorá je v otroctve kniežata
tmy, Satana (por. Jn, 1, 10; 3, 19 n.; 12, 31; 14, 30; 16, 11
a i.). Je to ríša hmoty, bez iskry Božieho ducha: Žiadostivosť 16
tela — surová smyselnosť, ktorá si žiada len a len všemožné
ukojenie telesných vášní, bez ohľadu na zákony božské a ľud-
ské; žiadostivosť očí — do nepríčetnosti vybičovaná túžba vše-
tko vidieť a všetko mať, či je to už podľa práva alebo nie; koneč-
ne pýcha života — samopašná chtivosť pohodlia a nádhery, ktorá
oslňuje a vábi oči, ale vnútri je plná mravnej hniloby, to, hľa,
sú tri znamenia a plody tohto sveta! Ich pôvodcom nie je Boh,
ale Zlý.

Všetka táto *svetská sláva je klamná*, pomínie sa a neostane 17
po nej ani pamiatky. A s ňou zahynú aj tí, čo holdovali Sata-
novi a oddávali sa rozkošiam tela.

Kresťan sa nedá zlákať týmito nástrahami. Vie, že to sú iba
pomínutelné čačky, bez ozajstnej, trvalej hodnoty. *Stály a več-*
ný je len Boh a nasledovne aj ten, čo sa o neho opiera živou
vierou a láskou, ktorá sa prejavuje plnením Božej vôle.

5. Proti zvodcom zachovať si spoločenstvo viery.
2, 18—29.

18. Dietky,

tu je posledná hodina!

A ako ste počuly,

že príde Kristov protivník,

teraz sa vskutku vyskytlo

veľa Kristových protivníkov.

Tak poznávame,

že tu je posledná hodina.

19. Títo zpomedzi nás vyšli,
ale nebolí z nás.
Keby boli bývali z nás,
boli by ostali s nami,
ale malo sa ukázať,
že nie sú všetci z nás.
20. Vám sa však dostalo
pomazania od Svätého
a všetci poznáte pravdu.
21. Nepíšem vám preto,
ako by ste nepoznali pravdu,
ale preto, že ju poznáte
a že nijaká lož nie je z pravdy.
22. Kto iný by bol luhárom,
ak nie ten, čo popiera,
že Ježiš je Mesiáš?
Kto popiera Otca i Syna,
je Kristovým protivníkom.
23. Veď kto popiera Syna,
nemá ani Otca,
a kto vyznáva Syna,
má aj Otca.
24. Nech len zostáva vo vás,
čo ste počuli
od počiatku.

Ak zostane vo vás,
čo ste počuli
od počiatku,
aj vy zostanete
v Synovi
a v Otcovi.

25. A to je ten prísľub,
ktorý nám on sám prislúbil,
život večný.

26. Toto som vám napísal o tých,
čo vás zvädzajú.

27. Ale vy ani nepotrebuje,
aby vás niekto poučoval,
lebo je vo vás pomazanie,
ktoré ste od neho prijali.

Len zostávajúte v ňom,
ako vás o všetkých veciach učí
a ako vás naučilo jeho pomazanie,
lebo je pravdivé,
a nie lož.

28. Tak teda, dieťky,
zostávajúte v ňom,
aby sme mali nádej,
keď sa zjaví,
a neboli sme od neho zahanbení
pri jeho príchode.

29. Viete,
že je spravodlivý,
a vedzte,
že aj každý,
kto koná spravodlivosť,
z neho sa narodil!

Sv. Ján už v predchádzajúcich vývodoch narážal na *bludy rôznych falošných prorokov*. Teraz otvorene brojí proti ich zhubným náukám.

- 18 Netreba sa diviť, že sa ukázali títo zvodcovia: Je tu predsa „posledná“ hodina. Názvom „posledný“ (grécky eschatos) v prvých časoch kresťanstva označovali jednak posledné okamihy sveta pred súdnym dňom, jednak celé obdobie od prvého príchodu Kristovho až do jeho druhého príchodu, teda súhrnný čas kresťanských dejín. Niektorí protestantskí vykladači úplne chybné chápali tento výraz len v prvom spomenutom smysle a nesprávne dôvodili, že svätopisci Nového zákona, ba aj sám božský Spasiteľ sa mýlili, očakávajúc blízky koniec sveta. Lenže práve títo bádatelia nezachytili pravý význam slova „posledný“ a vložili do neho nenáležitý obsah. — Isteže, presná chvíľa konca sveta je neistá, ako to bol riekol sám Ježiš Kristus (por. Mt 24, 36; Mk 13, 32), a tak prví kresťania boli na ňu ustavične pripravení a túžobne ju očakávali.

- Kristus svojím príchodom na zem podlomil panstvo Satanovo. Ten a jeho prisluhovači sa vzchopili, aby znovu dobyli stratené miesto. A tak na svet prišlo veľa „antikristov“, protivníkov Kristových, ktorí všelijakými bludmi, často obratne skrytými pod závojom pravdy, zvádzali ľudí, aby ich zasa dostali do kráľov
- 19 tmy. Väčšinou boli títo falošní proroci z radov kresťanov, ba naoko horlilí za „vyššie“, „čistejšie“ náboženstvo, ale ukázalo sa,

že sú to vlci v ovčom rúne. Už to je dostatočným znakom ich falošnosti, že sa odlúčili od živého spoločenstva Cirkvi a začali zakladať mimo nej a proti nej svoje krúžky, svoje cirkvičky.

Sú to *luhári, synovia otca ľži* (por. Jn 8, 44). Nepripúšťajú, že Ježiš je Kristus, prisľúbený Mesiáš, ktorého Boh Otec poslal na svet, aby ľudí vykúpil. A zo súvisu tejto state je jasné, že títo bludári neuznávali ani božskú prirodzenosť Pána Ježiša. Vo svojej obmedzenosti nemohli uveriť, že pravý Boh vzal na seba pravú ľudskú prirodzenosť, že sa stal ozajstným človekom. Preto radšej popreli božskú bytnosť — podstatu jednorodného Syna Božieho a tak vlastne popreli aj Boha Otca, lebo neveriť v Syna znamená neveriť ani v Otca.

Praví kresťania ich čoskoro prezreli. Dostali predsa *pomazanie Ducha Svätého* (svätopisec má na ume sv. krst a hlavne sv. birmovanie) a s ním všetky potrebné milosti, takže poznajú pravdu a vedia ju rozoznať od ľži a bludu nevery. Netreba im na to dlhého poučovania a veľkého vzdelania, lebo umom, ktorý je osvietený darmi Ducha Svätého, priamo, akýmsi nadprirodzeným citom vybadajú nebezpečenstvo, ktoré ohrozuje ich vieru.

Podotýkame, že vo v. 20. miesto „*všetci poznáte (pravdu)*“ lat. Vulgáta číta „*viete všetko*“.

Nech len vytrvajú v tej pravde, ktorú zprvoti počuli od apoštolov a ich učeníkov. Ak si zachovajú ich slovo, zostanú spojení s Bohom Otcom a s Bohom Synom a dosiahnu prisľúbeného údely, to je života večného. A vždy a vo všetkom nech sa dajú viesť vnuknutím Ducha Svätého, ktorý ich nemôže oklamať. Nech ho len verne nasledujú, nepomýlia sa a neprídu na bludné cesty.

Tu apoštol znovu povzbudzuje čitateľov, aby zostali v Kristu Ježišovi, s ním čo najužšie spojení. Potom sa nemusia báť druhého príchodu Spasiteľovho, keď príde ako všemohúci Sudca, v plnej sláve svojej božskej velebnosti, aby volal na zodpovednosť a súdil všetkých ľudí podľa ich skutkov.

Boh je spravodlivý a povinnosťou každého kresťana je, aby aj

on bol spravodlivý, aby činil to, čo je spravodlivé a dobré. Tak dokáže, že sa vskutku z Boha narodil, že je dieťaťom Božím. — Táto veta spája časť predchádzajúcu s nasledujúcou, v ktorej apoštol obšírnejšie rozvádza myšlienku, že kresťania sú dieťkami Božími.

Časť druhá.

Sme dietkami Božími.

Hl. 3, 1—5, 12.

V druhej časti listu sv. Ján ďalej snuje svoj chválospev lásky Božej, ktorá premáha a prevyšuje všetky možnosti ľudskej prirodzenosti a dáva nám *účasť na živote samého Boha*, činiac nás dietkami Božími. Svätopisec však neostáva pri tomto zistení, ale ukazuje veriacim, že tento nadprirodzený vzťah ich aj zaväzuje, aby žili, ako sa na synov a dcéry trojjediného Boha svedčí, a to podľa vzoru Ježiša Krista, jednorodeného Syna Božieho.

1. Láska Božia nás robí dietkami Božími, 3, 1—3.

3, 1. Vidte,

akú veľkú lásku mal k nám Otec,
že sa dietkami Božími menujeme,
a nimi aj sme!

Svet nás preto nepoznal,
že nepoznal jeho.

2. Milovaní,

už teraz sme dietkami Božími,
ale ešte sa neukázalo,
čím budeme.

Vieme,
keď sa to ukáže,
že budeme podobní jemu,
lebo ho uvidíme takého,
aký je.

3. A každý, kto má v ňom túto nádej,
stáva sa čistým,
ako je on čistý.

3,1 Vec, o ktorej teraz apoštol hodlá písať, je taká dôležitá, že vopred upozorňuje čitateľov, aby si toho dobre povšimli: „Vidte!“ A opisuje *veľkosť Božej lásky k nám*: Možno si vôbec predstaviť, že by nekonečný Boh miloval úbohé, slabé tvory? Aby sa k nim takrečeno snížil? A hľa, Boh Otec nás miluje, a ako nás miluje! Vo svojej nesmiernej láske, ktorá prevyšuje každú našu predstavu, nás pozdvihuje k sebe a činí účastnými na svojej Božskej bytnosti — podstate. Stávame sa jeho dieťkami a bratmi — sestrami Ježiša Krísta, jeho prvorodeného Syna.

To je skutočnosť, ako je skutočnosťou to, že jestvujeme a žijeme! Pravda, *tento nadprirodzený stav presahuje naše smyslové poznanie*. Nemožno ho ani vidieť, ani hmatať, iba naša viera nás o ňom uisťuje. Svet nás preto nepozná, lebo nemá viery a tak nepozná Boha, nášho Otca.

2 Už za svojho zemskeho života sme dieťkami Božími, ale táto božská akosť našej duše sa nemôže primerane prejavíť navonok. Je ako by zahalená rúškom nášho hmotného tela. Sme stvorení na obraz a podobu Božiu (Gen 1, 26), sme účastní na prirodzenosti Božej (2 Pt 1, 4), ale až v nebeskej vlasti sa v plnej kráse ukáže táto naša sláva. Vtedy prehliadneme cez závoj viery

a uzrieme Boha tvárou v tvár, poznáme ho takého, aký naozaj je, a nie ako teraz, keď ho vidíme iba nepriamo, vo stvorených veciach (por. 1 Kor 13, 12; 2 Kor 3, 18). Len vtedy plne pochopíme, čo znamená, že sme dieťkami Božími, podobnými svojmu Otcovi.

Vedomí tejto radostnej nádeje musíme sa usilovať, aby sme sa už tu na zemi stali čo *najviac podobnými Bohu*, najmä čistými a svätými, ako on. Nejde o obradnú, vonkajšiu čistotu, ako ju predpisoval Mojžišov zákon, ale o čistotu duše a srdca, aby celú našu bytosť ovládla a presvietila Božia milosť.

2. Dietky Božie a deti čertove, 3. 4—15.

4. Každý,

kto páše hriech,
páše nepravosť,
lebo hriech je nepravosť.

5. A viete,

že on sa zjavil preto,
aby sňal naše hriechy,
ale na ňom niet hriechu.

6. Nik, kto ostáva v ňom,

nehreší;
a nik, kto hreší,
nevidel ho,
ani ho nepoznal.

7. Dietky,

nech vás nikto nezvedie!

Kto koná spravodlivosť,
je spravodlivý,
ako je on spravodlivý.

8. Kto však páše hriech,
je z čerta,
lebo čert hreší od počiatku.

A Syn Boží sa preto zjavil,
aby zmaril skutky čertove.

9. Nik, kto sa z Boha narodil,
nepáše hriech,
pretože jeho semeno ostáva v ňom,
a nemôže hrešiť,
pretože sa z Boha narodil.

10. A takto poznať
dielky Božie
a deti čertove:

Kto nekoná spravodlivosť,
nie je z Boha,
ani ten, čo nemiluje brata.

11. Veď tú zvesť
se počuli od počiatku,
že sa máme navzájom milovať.

12. Nie ako Kain,
ktorý bol od Zlého
a zabil si brata.

A prečo ho zabil?
Pretože jeho skutky boli zlé,
a bratove spravodlivé.

13. Bratia,
nedivte sa,
že vás svet nenávidí!

14. My vieme,
že sme prešli zo smrti do života,
lebo milujeme bratov.
Kto však nemiluje,
zostáva v (moci) smrti.

15. Každý, kto nenávidí brata,
je vrah!
A viete,
že ani jeden vrah
nemá v sebe večný život,
ktorý by v ňom zostal.

Je zrejmé, že dobro a zlo sú neslučiteľné: Opakom 4
svätosti a čistoty je hriech, nepravosť. Kto vedome a dobrovoľ-
ne prestupuje svätý zákon Boží, protiví sa vôli Božej, hreší a
sám sa odlučuje od Boha, svojho Stvoriteľa. Prikláňa sa ku knie-
žafu tmy, Satanovi. Veľkosť tejto sprenevery a nevďačnosti sa u- 5
káže v plnej hrôze, keď uvážime, že sám jednorodený Syn Boží
sa stal človekom a prišiel na svet, aby nás vykúpil z otroctva
hriechu. On, nevinný, vzal na seba naše hriechy a zomrel na
kríži, aby učinil zadosť Božej spravodlivosti.

- 6 *Kto je naozaj s Bohom spojený živou vierou a láskou, ten nemôže hrešiť*, nemôže zradiť svojho Pána. A kto predsa hreší, ten veru ešte nevidel a nepoznal Boha, hoci ako by sa tým vysťahoval. Ozajstné poznanie Boha sa musí prejavovať aj v skutkoch.
- 7 *Neslobodno sa dať zaviest falošným prorokom*, ktorí hlásajú, že tí, čo dosiahli „vyššieho“ poznania Boha, nie sú viazaní nijakými mravnými zákonmi. Boh je spravodlivý a chce iba to, čo je spravodlivé. Aj my, jeho služobníci, musíme byť spravodliví
- 8 a konať, čo je spravodlivé a dobré. Kto hreší, koná proti vôli Božej, proti spravodlivosti. Taký nie je z Boha, ale z čerta a koná skutky čertove. A čert je zlý a od počiatku, ako sa sprotivil Bohu, činí len zlo. Syn Boží práve preto prišiel na svet, aby zmaril dielo čertovo a naučil ľudí robiť to, čo je dobré.
- 9 Dietky Božie, ktoré sa z Boha zrodili, nedopúšťajú sa zlých skutkov, nepášu hriech. V nich je predsa „semeno“ Božie, totiž posväcujúca milosť, ktorá je žriedlom a hybnou vzpruhou nadprirodzeného, božského života. — Pravda, sv. Ján tu vôbec nemyslí na takú „nehriešnosť“ jednotlivých kresťanov, ktorá by znamenala nemožnosť zhrešiť. Každý človek, aj ten najlepší kresťan, môže poklesnúť, kým je na zemi. Svätopisec chce však poukázať na to, že hriech ako taký nie je slučiteľný s milosťou Božou. Alebo niekto poslúcha Boha alebo otročí čertovi. Obidvom naraz nemožno slúžiť.
- 10 To, komu kto slúži, či u vôľu zachováva, je rozpoznávacím znamením, či je niekto dieťaťom Božím alebo prívržencom čertovým. Skutky hovoria jasnou rečou: Kto nečiní to, čo je spravodlivé a dobré, kto nemá pravej lásky k blížnému, nie je z Boha, ale je ešte v moci Satana.
- 11 *Práve láska je skúšobným kameňom a neomylným znakom pravého kresťanstva*. Kristus nám dal ako svoju záveť prikázanie, aby sme sa navzájom milovali. Kto nemiluje, ten nenávidí a je ako Káin, ktorý z nenávisťi a zo závisťi zabil vlastného brata Ábela. — Nechlácholme sa zdaním, že nemilovať predsa len neznačí nenávidieť a zabíjať. Keď niekoho naozaj nemilujeme,
- 12

to znamená, že jeho bytie alebo nebytie je nám celkom ľahostajné. Hoci čo sa mu stane, či žije alebo zomiera, či sa raduje alebo trpí, nám je to jedno. Mlčky vlastne schvaľujeme i zlo, ktoré musí znášať, alebo aspoň nijako sa nepričiníme, aby sme to zlo zamedzili. Aj my teda máme na tom istú vinu, čo ako by sme sa vyhovárali. Nie veru, medzi neláskou a nenávisťou nie je taký rozdiel, ako si obyčajne myslievame!

Sv. Augustín veľmi pekne píše o láske ako o charakteristickej vlastnosti pravého kresťana: *Len podľa lásky rozoznať detky Božie od detí čertových. Aj títo aj tamtí sa môžu prežehnávať krížom Kristovým, odpovedať Amen a spievať Aleluja, dať sa pokrstiť, chodiť do kostola, stavať chrámy, ale práve láskou sa rozlišujú detky Božie od detí čertových. Tí, čo majú lásku, z Boha sa narodili; tí však, čo jej nemajú, nenarodili sa z Boha...*

Apoštol opätovne nástojí: *Láska nás spasila!* Láska Božia k nám, 14 na ktorej máme činnú účasť tým, že milujeme Boha a v ňom bližných. Táto láska nás vyslobodila z tône smrti a priviedla na cesty života (por. Rím 1, 29—31; Ef 2, 1. 5; Kol 2, 13 a i.). Lež tí, čo nemilujú Boha a bližných, sú ešte v moci Satana a smrti. Nemajú v sebe semeno večného života (= posväcujúcu milosť), lebo sú v duchu vrahmi svojich bratov. *Kto nemiluje, nenávidí;* 15 *a kto nenávidí, je vrah!* Taký prísny a dôsledný je sv. Ján, keď ide o prikázanie lásky.

Protí nenávisti sveta, ktorý nás prenasleduje, lebo sme z Boha 13 a on zo Satana, *máme sa postaviť vyzbrojení živou vierou a láskou.* Sme deťkami Božími, čo nám teda môže uškodiť nenávisť Satana a jeho otrokov?

3. Syn Boží je vzorom pravej lásky, 3, 16—24.

16. V tom sme poznali lásku Božiu,
že (Syn Boží) život položil za nás.

A my takisto máme
aj život položiť za bratov.

17. Ale ak niekto má pozemské ímanie
a vidí brata núdzu trieť,
a srdce si pred ním zavrie,
môže mať v sebe lásku Božiu?
18. Dietky moje,
nemilujte slovom,
ani jazykom,
ale skutkom a pravdou!
19. Tak poznáme,
že sme z pravdy.
20. A keď nám svedomie niečo vyčíta,
tak si pred ním utíšime srdce,
že Boh je väčší než naše srdce
a všetko vie.
21. Milovaní,
ak nám svedomie nič nevyčíta,
môžeme mať dôveru v Boha
22. a dostaneme od neho,
čokoľvek si budeme prosiť,
lebo zachovávame jeho prikázania
a robíme, čo mu je milé.
23. A toto je jeho prikázanie,
aby sme verili v meno jeho Syna
Ježiša Krista

a milovali sa navzájom,
ako nám prikázal.

24. Kto zachováva jeho prikázania,
zostáva v Bohu
a Boh v ňom.
A po tom, po Duchu,
ktorého nám dal,
poznáme,
že zostáva v nás.

Apoštol teraz kreslí veriacim *obraz najväčšej a najkrajšej lásky*, 16
o akej nám dejiny ľudstva svedčia: Je to láska Božia k nám,
ktorá sa prejavila v tom, že syn Boží prišiel na zem a za nás
sa obetoval. Povážme len: Ľudia odpadli od Boha a zapredali
sa Satanovi. Stali sa tak nepriateľmi svojho Pána a Stvoriteľa.
Všemohúci Boh ich mohol spravodlivo a bezohľadne zavrhnúť.
A čo urobil? Poslal na svet svojho jednorodeného Syna, aby
nás naučil poznať nebeského Otca a priviedol nás späť k nemu.
A Boží Syn neváhal položiť za nás život v najvyššej obeti lásky,
aby učinil zadosť za naše hriechy a aby si získal naše mysle a
srdcia. Iste, Boh vo svojej všemohúcnosti a nekonečnej múdrosti
mohol inak zariadiť vykúpenie sveta, ale učinil to takto práve
preto, aby každý človek videl Božiu lásku k nám a nasledoval
príklad Božieho Syna.

V tom sme teda poznali lásku Božiu. Ale práve *to nás aj
zaväzuje!* Musíme milovať Boha a v Bohu svojich blízkých, a
keď treba, aj život za nich položiť, ako Syn Boží za nás život
obetoval. Tým skôr sa máme pre nich zrieknuť zemskeho imania,
často prebytočného, ak si to okolnosti vyžadujú.

- 17 Môže niekto o sebe tvrdiť, že miluje Boha a bližného, ak nepomôže núdznemu bratovi? Môže mať v srdci lásku Božiu, keď pred jeho biedou a utrpením zavrie oči a žije si spokojne
- 18 ďalej v pohodlí a dostatku? Láska, *ozajstná láska*, neprejavuje sa len prázdnyimi rečami, nie je len na jazyku. Je natoľko mohutná a pravdivá, že *sa nevyhnutne prebija i navonok* a prejavuje sa v skutkoch kresťanského milosrdenstva (por. Jak 2, 15 n.).
- 19 *Pravá láska je dôkazom, že sme naozaj synmi pravdy*, to je, že sme dieťkami Božími. A to nám kresťanom dodáva posily a útechy, keď nás trápí svedomie pre naše doterajšie hriechy a priestupky a keď sa nám do mysle vkrádajú pochybnosti, či
- 20 sme v milosti Božej alebo nie. Vtedy nás uspokojí myšlienka, že Boh, nekonečne múdry a dobrotvivý, pozná naše srdcia (podľa biblického názvoslovía to je svedomie, duša človeka), naše schopnosti a náklonnosti, dobré i zlé vlastnosti a vie, že ho úprimne milujeme, hoci zavše vo svojej krehkosti aj poklesneme (por. Jn 21, 15—17: Petrovo vyznanie). To je našou posilou v týchto mučivých pochybnostiach.
- 21 Ak nám svedomie nič nevyčíta, môžeme mať *radostnú dôve-*
- 22 *ru, že sme v láske Božej*. Zachováваме jeho prikázania, činíme, čo mu je milé, a to nám dáva nebeský pokoj a detinskú odva-
hu, že on ako dobrotvivý Otec vyslyší naše modlitby.
- 23 *Náš pomer k Bohu, obsaň a hĺbka nášho kresťanstva závisí teda na tom, či zachováваме jeho prikázania*. Tieto všetky shrňuje svätopisec do jedného: Je to *prikázanie viery a lásky*. Nie osobitne, ale viera a láska sú tu spolu, lebo obe tieto ctnosti tvoria jeden základ kresťanského života.

Predovšetkým *viera v „meno“ Ježiša Krista*, totiž v jeho božskú osobu a poslanie. Je to úkon nášho rozumu a našej vôle, ktorým sa pokorne podrobujeme slovu Božieho Syna, oddávame sa bez výhrady a lesti jeho vševedúcnosti, spájame sa s ním a stávame sa účastnými na jeho božskom živote.

S vierou sa bytostne sružuje láska. Veď *keď niečo poznáme ako dobré, to aj milujeme*. Keď teda vierou poznáme Boha ako

najvyššie, nekonečné dobro, naša vôľa musí k nemu vzplanúť láskou, ktorá je silnejšia než všetky zemské náklonnosti. *A v Bohu milujeme všetky jeho stvorenia*, najmä tie, ktoré sú jemu a nám najbližšie a najpodobnejšie, teda ľudí.

Zachovávať súhrn Božích prikázaní je podmienkou a mierou ²⁴ nášho spoločenstva s Bohom. Len vtedy zostávame v Bohu a Boh v nás, len vtedy nás naplňuje Duch jeho lásky a pravdy, keď je naša viera živou a uskutočňuje sa v činorodej láske.

Iste, prítomnosť Ducha Svätého v nás nezachytíme tupými smyslami tela ani rozumom, zatemneným zlými vášňami a rôznymi predsudkami, ale dušou, osvietenou darmi tohto nebeského Učiteľa, priamo vycítíme, takrečeno vytušíme, že v nás neviditeľne, a predsa mohutne účinkuje. To nám bude zreteľným znamením, že *trojjediný Boh zostáva v nás a my v ňom*.

4. Rozoznávanie duchov, 4, 1—6.

4, 1. Milovaní,

nie každému duchu verte,
ale skúmajte duchov,
či sú z Boha,
lebo mnohí falošní proroci
prišli na svet.

2. Takto poznáte

ducha Božieho:

Každý duch, ktorý vyznáva,
že Ježiš Kristus prišiel v tele,
je z Boha.

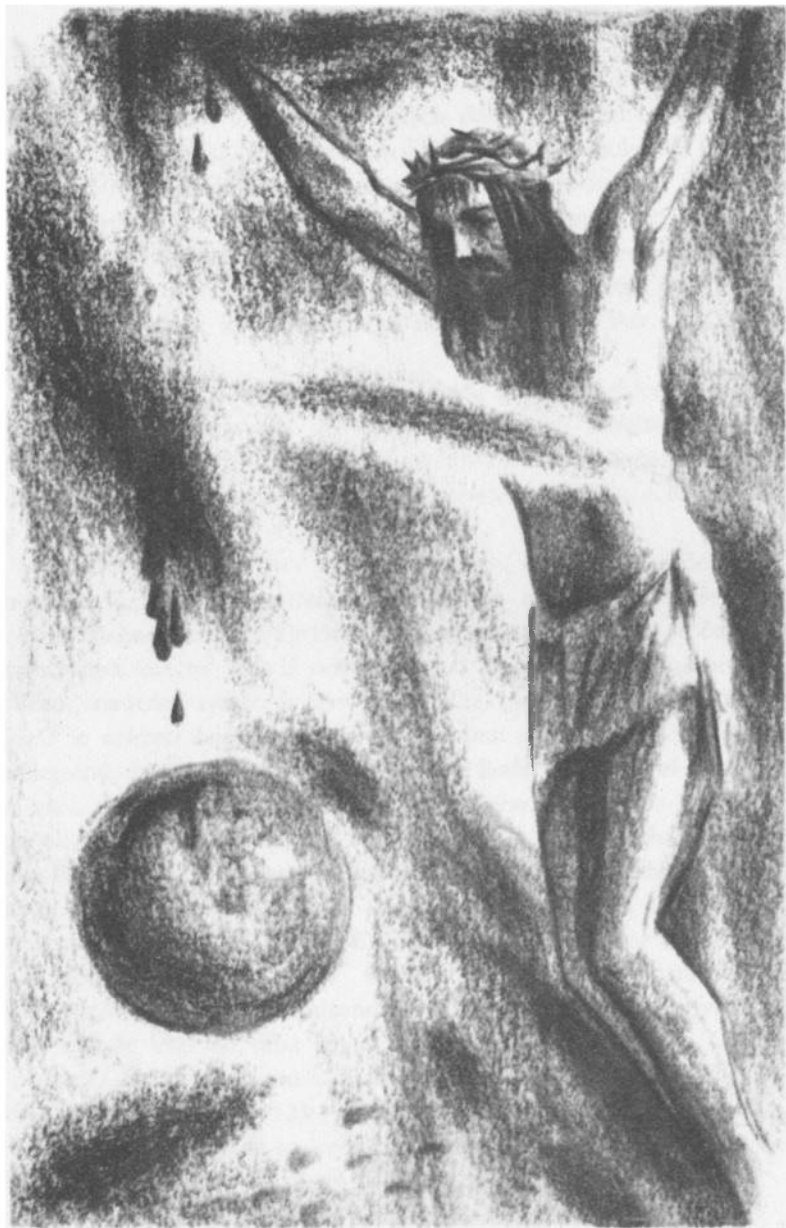
3. A nijaký duch,
ktorý Ježiša tak nevyznáva,
nie je z Boha.
To je (duch) protivníka Kristovho,
o ktorom ste počuli,
že má prísť,
a už aj je na svete.

4. Vy, dievky, ste z Boha
a zvíťazily ste nad nimi,
lebo väčší je ten,
ktorý je vo vás,
než ten,
čo je vo svete.

5. Oni sú zo sveta,
preto hovoria po svetsky,
a svet ich počúva.

6. My však sme z Boha,
a kto pozná Boha,
počúva nás;
kto nie je z Boha,
nepočúva nás.

Takto poznáme
Ducha pravdy
a ducha bludu.

Spasitel' sveta

Svätopiscové slová sú príznačné pre apoštolské časy: *Pôsobenie Ducha Svätého* sa prejavovalo viditeľne navonok oveľa častejšie než dnes, a to v mimoriadnych daroch, tzv. charizmách. Vtedy to bolo zvlášť potrebné, lebo Kristova viera bola ešte len na začiatku svojho víťazného rozšírenia po celom svete a preto Boh aj zjavne, zázračnými javmi, dokazoval ľuďom dobrej vôle pravdivosť kresťanskej náuky. V prvých cirkvách boli viacerí takíto omilostení jednotlivci, ktorí svojimi mimoriadnymi darmi boli na pomoci apoštolom, ich učeníkom a nástupcom. — Por. 1 Kor 12, 1—11.

Lenže Satan sa chopil tejto okolnosti, ošialil niektorých a zneužil ich pre svoje ciele. A tak vedľa pravých charizmatikov sa vyskytli všelijakí *blúznivci, ktorí naoko hotlili za dokonalejšie náboženstvo*, v skutočnosti však šíрили všemožné bludy, a to ako by pravdy z vnuknutia Ducha Svätého.

Preto sv. Ján starostlivo varuje veriacich, aby nie každému 4,1 duchu verili, lebo mnohí falošní proroci sa roztrúsili po svete a zvädzajú ľahkoverných. Vydávajú sa za Božích poslov, ale sú čertovými nadháňačmi a ľudí odvádzajú od Boha a jeho prikázaní.

Ako rozoznať týchto vlkov v ovčom rúne? *Osoba Ježiša 2 Krista je mierou božského pôvodu hlásanej náuky*: Ak niektorý omilostený uznáva, že Ježiš je pravý Syn Boží, ktorý prišiel v tele na svet, stal sa totiž človekom, ten je z Boha (por. 1 Kor 12, 3). Ale ak to niektorý „prorok“ nepripúšťa, je z čerta a ľuhá podľa 3 jeho našuškávaní. Je posadlý duchom protivníka Kristovho, Antikrista, ktorý má pred koncom sveta prísť na zem a už teraz začína svoje bezbožné dielo. — Sv. Ján má na mysli hlavne gnostických dokétov — „zdanlivcov“ (grécke slovo dokeó = zdám sa), ktorí popierali ľudskú prirodzenosť Pána Ježiša. Syn Boží sa vraj, vtelil tak, že vzal na seba len zdanlivé telo.

Skúsení kresťania sa nedajú zvieŕť týmito bludmi. Svojou vierou 4 premohli čerta (2, 13) i svet (5, 5). Rozpoznali aj falošných prorokov a vylúčili ich so svojho spoločenstva. Ale toto víťazstvo nedobyli vlastnými silami! Pôvodcom ich úspechu je sám

Boh, Pán celého vesmíra, nekonečne väčší a mocnejší než pyšné knieža tohto sveta, Satan. Keď je teda Boh s nimi, kto ich prevládze?

5 Čertovi nadháňači nie sú z Boha, nie sú ľudia Boží. Sú v službách zla a šíria len lož a tmu. Zaslepený a nemravný svet ich prijíma s otvoreným náručím, lebo hovoria „po svetský“, jemu po vôli, lichotiac jeho vášňam a chúfkam (Jn 3, 29; 5, 24 n.; 8, 43. 47; 10, 3—27; 18, 37 a i.).

6 Naproti tomu náuka apoštolov je z Boha, a nasledovne aj tí, čo ju úprimne a oddane prijímajú, sú z Boha. Nie div, že svet ich nechce poznať a nechce ani o ich viere vedieť! Načo by sa dal myliť vo svojom rozkošníctve? Načo si znepokojoval svedomie? Lež tí, čo sú z Boha, ochotne počúvajú pravdy Kristovho zjavenia, ktoré tlmočia jeho apoštolovia a učeníci (Jn 5, 38. 42; 6, 45; 7, 17; 8, 42. 47). Majú, aby sme sa vyjadrili hudobným výrazom, tú istú duchovnú rezonanciu: *Na hlas Božej pravdy sa celá ich bytosť rozochveje súzvukom najkrajších ľudských schopností, túžob a nádejí.*

Tieto pravidlá predložil sv. Ján svojim veriacim, aby vedeli rozoznať Ducha pravdy a ducha bludu. Nevypočítal všetky ich znaky, ale len tie, ktoré sa priamo týkali vtedajších gnostických blúznení. Zato vo v. 6. naznačil aj širšiu zásadu kresťanskej pravovernosti: *Kto prijíma náuku apoštolov (a ich oprávnených nástupcov!), je na ceste pravdy; kto nie, blúdi!* Sv. Ignác, biskup antiochijský a mučeník za vieru, to isté vyslovil takto: *Musíme byť nerozlučiteľne spojení s Bohom, s Ježišom Kristom, so svojím biskupom* (= s právoplatným predstaviteľom všeobecnej Cirkvi) *a zachovávať nariadenia apoštolov.* Keď chýbí čo len jeden z týchto znakov, tam nemôže byť ani reč, o pravom kresťanstve.

5. Láska Božia je základom
a vzorom lásky našej, 4, 7—21.

7. Milovaní,

milujme sa navzájom,
lebo láska je z Boha,
a každý, kto miluje,
z Boha pochádza
a pozná Boha!

8. Kto však nemiluje,

nepoznal Boha,
lebo Boh je láska!

9. A v tom sa prejavila

láska Božia k nám,
že Boh poslal na svet
svojho jednorodeného Syna,
aby sme skrze neho mali život.

10. A táto láska

sa nezakladá na tom,
že by sme my najprv boli milovali Boha,
ale že on si nás zamiloval
a poslal svojho Syna
ako obeť smierenia
za naše hriechy.

11. Milovaní,

keď si nás Boh takto zamiloval,
aj my sa máme navzájom milovať!

12. Boha nikto nikdy nevidel,
ale keď sa milujeme navzájom
Boh je v nás
a jeho láska v nás dosahuje dokonalosti.
13. My sme v ňom a on v nás:
To poznáme po tom,
že nám dal (hojnú mieru) svojho Ducha.
14. My sami sme videli
a svedčíme,
že Otec poslal Syna
svetu za Spasiteľa.
15. Kto vyznáva,
že Ježiš je Syn Boží,
Boh je v ňom
a on v Bohu.
16. A my sme poznali
a uverili v lásku,
ktorú má Boh k nám.
Boh je láska,
a kto zostáva v láske,
zostáva v Bohu
a Boh v ňom.
17. A láska Božia k nám
preto je taká veľká,

aby sme mali dôveru v deň súdu,
že ako on je,
aj my sme v tomto svete.

18. V láske niečo strachu,
ale dokonalá láska vyháňa strach,
lebo strach býva pred trestom,
a komu sa treba báť trestu,
nie je dokonalý v láske.

19. My milujeme Boha,
lebo on nás najprv miloval.

20. Keby však niekto povedal,
že miluje Boha,
a nenávidel by brata,
luhal by.

Veď kto nemiluje brata,
ktorého vidí,
ako môže milovať Boha,
ktorého nevidí?

21. A to prikázanie máme od Boha,
aby ten, kto miluje Boha,
miloval aj brata.

Láska k Bohu a bližným je podstatou náboženského života. Preto sa Apoštol znovu vracia k slovám božského Majstra: *7 Milujte sa navzájom!* Tento raz sa však neuspokojuje s jednoduchým podaním Kristovho prikázania, ale vystupuje až

k láske samej — k Bohu, ktorý je bytostným dôvodom a nevýčerateľným žriedlom všetkej lásky.

- Láska je a Boha*, je niečím tak božským, že každý, *kto v pravde miluje, a Boha sa narodil*, je dieťaťom Božím. Kto má v sebe lásku Božiu, má v sebe aj jeho milosť a pozná Boha. A naopak:
- 8 Kto nemiluje, ten veru nepozná Boha, jeho podstatu a jeho vzťah k stvorenému svetu, lebo Boh je láska.

Boh je láska! Takto vymedzuje sv. Ján pojem Boha. Pravda, nie je to vymedzenie výlučné, lebo tak isto tvrdí Apoštol, že Boh je svetlo (1, 5). Boh je dokonalosť sama a vo svojej duchovnej jednoduchosti — nedeliteľnosti sa v ňom bytostne stotožňuje všetko, čo je dobré, krásne a dokonalé.

- Čo však znamená láska? *Láska je čínorodé dobro*, teda súhrn hodnôt, ktoré nespočívajú mŕtvo samy v sebe, ale živelné sa rozširujú a do okruhu svojho rozpätia zachycujú všetko, čo len je. A tak Boh, dobro nekonečné, v úžasnom rozmachu svojej všemohúcnosti a lásky stvoril všehomír a v ňom bytosti s rozumom a slobodnou vôľou, aby mohli poznať svojho Stvoriteľa a milovať ho. Ba učinil ešte viac: Keď niektoré z týchto bytostí,
- 9 ľudia, vo svojej slabosti poklesli, odvrátili sa od neho a dostali sa do područia hriechu a smrti, poslal na svet svojho jednorodeného Syna, aby ich vyslobodil a dal im nádej večného života.
- 10.19 *Tajomstvo Vtelenia a Vykúpenia je najvyšším prejavom Božej lásky k nám.* A musíme si uvedomiť, že tento dar sme si nijako nezaslúžili. Boh si nás zamiloval bez nášho predchádzajúceho pričinenia sa. *Nie my sme ho prv milovali, ale on nás!* Jeho láska k nám je blahovoľná milosť v pravom slova smysle.

- 11 Čo urobíme my zoči-voči toľkej láske? Je možné, aby v našich dušiach nenašla živú ozvenu? Keď nás Boh tak miloval, je našou svätou a čestnou povinnosťou zo všetkých síl nasledovať tento vzor, splácať lásku láskou a *milovať Boha vo svojich blízkých a svojich blížných v Bohu.*

Čakali by sme iný záver: Keď nás Boh tak miloval, musíme ho aj my milovať. A hľa, svätopisec z toho vyvodzuje povin-

nosť lásky k bližnému! Prečo? Boha nemôžeme priamo poznať, 12
ale vidíme tých a žijeme s tými, ktorí sú jeho synmi a dcérami.
V nich badáme Boha, nebeského Otca všetkých ľudí a obzvlášť
veriacich kresťanov, a v nich ho máme milovať, aby sme sa
postupne povzniesli až k čistej láske k nemu.

Kresťanská láska takrečeno privoláva Boha do nášho streda,
do srdca každého, kto miluje. Keď sa navzájom milujeme, Boh
je v nás. Jeho láska v nás dosahuje dokonalosti, stáva sa totiž
činným a plodným prvkom, ktorý preniká našu bytosť, naše
smýšľanie a naše konanie. Láskou sme v Bohu a Boh je v nás!
Duch Svätý, ktorého nám Boh dal v hojnej miere, je nám dô- 13
kazom tohto spojenia s Bohom. Pôsobí v nás a zapája nás, aby
sme tak povedali, do nového, božského života.

Toto posolstvo Božej lásky sa zdá neveriteľné. A predsa je 14
to dejinná skutočnosť! Sv. Ján o tom svedčí menom svojím a
menom ostatných apoštolov a učeníkov Kristových: *Videli sme
a svedčíme!* Por. 1, 1 a Ján 1, 14. Syn Boží naozaj prišiel na
svet ako Spasiteľ ľudstva. On je naším sprostredkovateľom u Boha
Otca, našou cestou k nemu (Ján 14, 6). Kto verí, že Ježiš je 15
Syn Boží, tej istej podstaty s Otcom, stáva sa účastným na Bo-
žom živote; je v Bohu a Boh v ňom. A my, veriaci kresťania 16
všetkých storočí, sme na slovo apoštolov uverili v túto neko-
nečnú a nepochopiteľnú lásku Božiu. *Vierou sa vliat Boh, Láska
sama, do našich duší* a my sme sa pozdvihli k nemu a spojili
sa s ním. — O tejto úlohe viery vid' poznámky k osnove 3, 23.

Sme slabí ľudia, často sme sa previnili proti Bohu a urazili 17
ho. Máme sa čo báť, že nás stihne prísne a spravodlivé odsú-
denie. Ale *láska Božia k nám a naša k Bohu a k bližným
naplňuje naše srdcia veľkou dôverou*, že sme v milosti Božej.
A uspokojuje nás aj tá myšlienka, že už tu na tomto svete
láskou sme sa stali podobnými Ježišovi Kristovi. Sme dieťkami
Božími, bratmi a sestrami Syna Božieho, jeho spoludedičmi
(Rim 8, 17) a Boh Otec nám dá účasť aj na jeho božskej sláve
(por. Ján 17, 22—26).

18 *Ak sme dokonalí v láske, nemusíme sa báť Božej spravodlivosti. Láska sa nebojí!* Sme si vedomí svojej slabosti, svojich pokleskov, ale zo všetkej duše milujeme Boha a úprimne sa chceme zbaviť svojich chýb. A láska nás očisťuje od hriechov a oslobodzuje od trestov, pravda, podľa miery svojej dokonalosti. Kto je ešte nie celkom dokonalý v láske, musí sa báť trestov za svoje previnenia. Apoštolove slová neslobodno tak rozumieť, ako by učil, že vôbec nemáme mať strachu pred Bohom a o svoje spasenie. Hovorí len o *strachu pred trestom*, a ten sa nedá slúčiť s dokonalou láskou, kým aj najvyššia láska k Bohu je preniknutá citom nesmiernej bázne pred jeho nekonečnou velebou. Okrem toho aj ten, čo opravdivo miluje Boha, musí sa báť vlastnej slabosti: „Kto si myslí, že stojí, nech si dáva pozor, aby nepadol!“ napomína nás sv. Pavol (1 Kor 10, 12). Alebo, ako hovorí inde, máme s bázňou a úzkosťou pracovať na diele svojej spásy (Filip 2, 12).

20.21 *Medzi láskou k Bohu a láskou k bližnému je nevyhnutný bytostný súvis.* Sú to dve tváre, líce a rub, jednej a tej istej ctnosti. Nemožno milovať Boha a súčasne nemilovať bližného. Kto by tvrdil o sebe, že miluje Boha, ale bližného by nemiloval, luhal by. Boha predsa nepoznáme priamo, ale predovšetkým z jeho stvorenia. Každý jeho tvor je ako by zrkadlom, ktoré v sebe čiastočne zachycuje a odráža dokonalosť svojho Stvoriteľa. Vo viditeľných veciach badáme neviditeľnú slávu Božiu (por. Mudr 13, 1—15; Rim 1, 18—20). A človek, ako výslovne čítame vo sv. Písme (Gen 1, 26), je stvorený na obraz a podobu Božiu; teda obsažnejšie a zreteľnejšie nám predstavuje Boha než ostatné stvorenia. *Ako by sme mohli milovať Boha, ktorého nevidíme, keď ho nemilujeme vo svojom bratovi, vo svojej sestre, ktorých vidíme?* Nemilovať Boha vo svojich bližných znamená nemilovať ho vôbec! Božie prikázanie je v tejto veci jednoznačné: *Kto miluje Boha, miluje aj bližného* (por. Mt 22, 37—39; Mk 12, 29—31; Ján 15, 9—14).

Táto stať je vari to najkrajšie a najhlbšie, čo kedy bolo na-

písané o láske. Sv. Augustín užasnutý volá: *Bratia, dá sa ešte viac povedať? Keby na chválu lásky nič iné nebolo napísané v tomto liste, ba v celom sv. Písme, a len to by nám hlas Duchia Svätého bol dal vedieť, že Boh je láska, nič viac by sme nemuseli hľadať!*

6. Naša viera víťazí nad svetom, 5, 1—12.

5, 1. Každý, kto verí,

že Ježiš je Mesias,

z Boha sa narodil.

A každý, kto miluje rodiča,

miluje aj toho,

ktorý sa z neho narodil.

2. Po tom poznávame,

že milujeme dieťky Božie,

keď milujeme Boha

a plníme jeho prikázania.

3. Lebo v tom je láska k Bohu,

že zachovávame jeho prikázania.

A jeho prikázania nie sú ťažké!

4. Veď každý, kto sa z Boha narodil,

víťazí nad svetom.

A naša viera je tým víťazstvom,

ktoré premohlo svet.

5. Lež kto môže zvíťaziť nad svetom,

ak len nie ten, kto verí,

že Ježiš je Syn Boží?

6. On je ten, ktorý prišiel
skrze vodu a krv,
Ježiš Kristus.
Nie iba skrze vodu,
ale skrze vodu a krv!
A Duch o tom svedčí,
že Kristus je pravda sama.
7. Lebo traja sú,
ktorí vydávajú svedectvo na nebi:
Otec, Slovo a Duch Svätý,
a títo traja sú zajedno.
8. A tri bytosti sú,
ktoré vydávajú svedectvo na zemi:
Duch, voda a krv,
a tieto tri sú zajedno.
9. Ak prijímame svedectvo ľudí,
tým viac svedectvo Božie,
pretože Boh sám
takým svedectvom svedčil
o svojom Synovi.
10. Ten, kto verí v Syna Božieho,
má sám v sebe svedectvo Božie.
Kto neverí Bohu,
robí ho luhárom,
lebo neuveril svedectvu,

ktoré Boh vydal
o svojom Synovi.

11. A toto svedectvo je,
že Boh nám dal večný život
a tento život
je v jeho Synovi.

12. Kto má Syna,
má život;
lež kto nemá Syna Božieho,
nemá život.

Apoštol uvádza nový dôvod, že láska k Bohu a láska k blíž- 5,1
nému úzko súvisia. Je to dôkaz viery: *Kto verí v Ježiša Krista,
a Boha sa narodil*. Vierou sa totiž stal dieťaťom Božím a Boh
jeho Otcom. Je jasné, že dieťa miluje svojho rodiča, ale je práve
tak jasné, že miluje aj tých, čo sa z neho narodili, jeho dietky.
*A všetci ľudia, predovšetkým však kresťania, sú dieťkami Bo-
žími, našimi bratmi a sestrami*.

Keď milujeme Boha a zachováваме jeho prikázania, milujeme 2
aj bližných tak, ako treba. Lebo nestačí konať skutky milosrden-
stva, ak nie sú predýchnuté pravou láskou (1 Kor 13, 3). Boly
by to len prázdne, pokrytecké gestá vonkajšej činnosti, bez ná-
ležitého vnútorného obsahu. Musí ich naplniť *opravdivá láska* 3
*k Bohu, ktorá sa akosi samo sebou uskutočňuje vo vernom zachो-
vavaní jeho príkazov* (Jn 14, 15; 15, 10). A tieto nie sú
ťažké! Boh na nás nekladie bremená nemožných maličkostí, ako
činili farizeji (por. Mt 23, 4), ale chce, aby sme robili to, čo
zodpovedá našim bytostným túžbam a schopnostiam. A vždy
nám dá potrebnú milosť a pomoc. *On sám pracuje v nás!* Jar-
mo jeho zákonov je ľahké a príjemné (por. Mt 11, 30); iba

tomu, kto ešte nepokročil v láske, vidí sa neznesiteľné, čo Boh žiada od človeka.

4.5 *Ježiš premohol svet a jeho knieža, Satana* (Jn 16, 11. 33). *S Ježišom sme my všetci zvíťazili.* Je to víťazstvo našej viery! Uverili sme v Ježiša, Syna Božieho, prijali sme jeho zjavenie a týmto rozpätím sa svojho rozumu a svojej vôle prekročili sme úzky okruh ľudského bytia a povzniesli sme sa do oblasti božského života. Tým sme premohli svet a obmedzenosť jeho hriechov a tmy. A Kristova viera dala sa na víťazný pochod po okrsleku zemskej, niekdajšej ríši Satanovej, a získala si nesmierne rady prívržencov, ktoré stále rastú a veľadia sa.

6 *Ježiš Kristus prišiel na svet ako posol, vyslanec Boží,* aby zvestoval ľuďom Božie pravdy. Ako taký musel sa svetu predstaviť v tejto úlohe a dokázať toto svoje *poverenie*. Stalo sa to *skrže vodu a krv a Duchá Svätého*. To sú Ježišove poverovacie listiny.

8 *Skrže vodu* prišiel Spasiteľ na svet *pri svojom krste*. Vtedy Boh Otec slávnostne a verejne prehlásil ľuďom, že Ježiš je jeho jednorodený Syn, ktorého poslal na svet. Ján Krstiteľ, ktorý bol očitým svedkom tohto znamenia, to otvorene vyznal svojim učeníkom a kajúcnikom (Mt 3, 13—17; Mk 1, 9—11; Lk 3, 21 n.; Jn 1, 29—34). A príchod Pánov do duše jednotlivcov sa tiež uskutočňuje *skrže vodu, pri krste svätom, a „vodou života“*, totiž Duchom Svätým, ktorého prijímame vo sviatostiach krstu a birmovania (por. Jn 4, 14; 7, 37—39).

Skrže krv prišiel Ježiš na svet *pri svojom umučení*. Na poputnom dreve kríža obetoval svoj život na smierenie za hriechy ľudí. Tak sa stal naším Vykupiteľom. A plody jeho vykupiteľského diela si každý jednotliviec môže prisvojiť hlavne sv. krstom a sviatosťou oltárnu, ktorá je pokračovaním obete kríža, alebo skôr tajomným premietnutím tej istej pôvodnej obete do času cirkevných dejín.

Mnohí Otcovia myslia, že slovami „ktorý prišiel *skrže vodu a krv*“ sv. Ján naráža na *prebodnutý bok Spasiteľa*, z ktorého

vyšla krv a voda. Vidia v tomto čine okamih, keď sa z útrob Pánových zrodila Cirkev (viď Ján 19, 34 a poznámky).

Svätopisec zdôrazňuje, že Ježiš Kristus prišiel „skrze vodu a krv“ a nie iba „skrze vodu“. Niektorí bludári hlásali totiž, že pri krste na človeka Ježiša sostúpil nebeský eón (= duchovná bytosť) Kristus. Tak si vysvetľovali tajomstvo Vtelenia! Na kríži zomrel zase len človek Ježiš, lebo eón ho opustil pred smrťou, a tak jeho krv nemá nijakého vykupiteľského účinku. — Iní zasa učili, že Kristus na kríži zomrel len zdanlivo, pretože nemal ozaistné, utrpenia schopné ľudské telo. Sú to zrejme bludy, ktoré hľadajú na koreňoch kresťanskej viery, preto apoštol ostro bojuje proti nim.

A nielen voda — ako hmota krstu a krv — ako obraz vykúpiteľskej smrti Ježiša Krista, ale aj *sám Duch Svätý vydáva svedectvo jeho osobe a poslaniu*. Pri krste Spasiteľovom (Ján 1, 33), pôsobením Cirkvi (Ján 15, 26; 16, 8—11) a v našich srdciach Duch Svätý neomylné dokazuje, že Kristus je pravda sama. Nasledovne jeho blahozvesť je tiež pravdivá a my jej máme uveriť. — Grécka osnova má: Duch svedčí, že Duch je pravda. Lepšie zneje tu lat. Vulgata.

Pre Ježiša Krista máme teda svedectvo dvoch dejinných udalostí, jeho krstu a smrti, a svedectvo Ducha Svätého, ktorý svojím svetlom dáva týmto dvom skutočnostiam plný význam. *Voda — krv — Duch Svätý sú tri bytosti, ktorých svedectvá si dokonale odpovedajú*. V tom sú zajedno (prekladáme takto, a nie „jedno“) a shodná výpoveď troch svedkov má dostatočnú právnu dôkaznosť. A v našom prípade je to tým závažnejšie, že ide vlastne o *svedectvo Božie*. Boh Otec sám svedčil o svojom Synovi pri jeho krste, pri jeho smrti (mnohé zázračné zjavy, Ježišovo zmŕtvychvstanie a oslávenie) a svedčí ustavične vo svojom súpodstatnom Duchu. Keď nám pri dokazovaní skutkového stavu nejakej veci stačia hodnoverné výroky ľudí, nemá nám pri Ježišovi stačiť svedectvo vody — krvi — Ducha Svätého, ktoré je vlastne svedectvom Boha samého?

- 7 Ťažká je *otázka verša 7*. Táto časť osnovy a vo v. 8. slová „na zemi“ chýbajú v najstarších gréckych rukopisoch Nového zákona a nepoznajú ich ani cirkevní Otcovia a spisovatelia prvých storočí. Preto mnohí povolání biblickí bádatelia sa oprávnenne domnievajú, že je to vsuvka neskoršieho pôvodu. Cirkvi sa o veci nevyslovila s konečnou platnosťou a svojim vedcom ponecháva na vôľu, či v. 7. prijímú alebo nie. — Ak by tento úryvok tvoril pôvodnú časť listu sv. Jána, mal by tento *smysl*: Ako na zemi svedčia o osobe a náuke Kristovej tri bytosti — skutočnosti, totiž voda — krv — pôsobenie Ducha Svätého, tak na nebesách vydávajú svedectvo tri božské osoby: Boh Otec, jednorodený Syn Boží — Slovo a Duch Svätý. A aj oni sú vo svojej výpovedi zajedno.
- 10 *Sme postavení pred osobu a náuku Ježiša Krista a pred svedectvo, ktoré Boh o ňom vydal*. Musíme sa rozhodnúť alebo pre neho alebo proti nemu. Ak neveríme, samého Boha, nekonečnú pravdu činíme luhárom, pretože neprijímame jeho svedectvo o
- 11 Synovi (por. In 3, 3). Ale ak veríme, máme v sebe slovo Božie, svedectvo Božie, ktoré je semenom večného života (viď v. 3. 9 a poznámky). Lebo vierou v Syna Božieho, v jeho božskú prirodzenosť a Božie poslanie stávame sa deťmi Božími (In 1, 12) a máme účasť na plnosti Božieho života. *Vtelené Slovo je žriedlom milostí, z ktorého čašou viery čerpáme nápoj večného života*.
- 12 Kto neverí, kto sa uzatvára v úzkom priestore svojho zakrpateného ľudského „ja“ a neodpovedá na hlas Božieho volania, ten nemá v sebe života večného. A nemá ani potuchy o božských obzoroch viery, nádeje a lásky.

Záver listu, 5, 13—21.

13. Vám,

ktorí veríte v meno Syna Božieho,
som toto napísal,
aby ste vedeli,
že máte večný život.

14. A máme v neho tú dôveru,
že nás čuje,
keď si niečo prosíme
podľa jeho vôle.
15. Ako vieme, že nás čuje,
keď si niečo prosíme,
tak vieme aj to, že nám splní prosby,
ktoré mu predložíme.
16. Keď niekto vidí,
že sa brat dopúšťa hriechu,
ktorý nie je na smrť,
nech prosí,
a (Boh) mu dá život,
tomu totiž,
koho hriech nie je na smrť.
Je aj hriech na smrť,
ale nie o takom hovorím,
aby sa niekto modlil (zaň).
17. Každá neprávosť je hriechom,
ale je aj hriech
nie na smrť.
18. Vieme,
že nehreší,
kto sa z Boha narodil,

ale ten, ktorý sa z Boha zrodil,
ho chráni,
a Zlý sa ho nedotkne.

19. Vieme,
že my sme z Boha,
ale celý svet je v moci Zlého.

20. A vieme,
že Syn Boží prišiel
a dal nám dar umu,
aby sme poznali toho pravého.
Sme skutočne v tom pravom,
v jeho Synovi Ježišovi Kristovi.
On je pravý Boh
a večný život.

21. Dietky,
chráňte sa modiel!
Amen.

13 V poslednej častke listu Apoštol zreteľne vyslovuje, prečo
napísal svojim veriacim tento list: *Aby vedeli, že majú večný
život, lebo uverili v meno, to je v božskú osobu Syna Božieho.*
Ten istý cieľ si sv. Ján vytýčil aj v evanjeliu (20, 31). Chcel takto
svojich čitateľov apoštolskou autoritou ešte rozhodnejšie uistiť
v kresťanskom presvedčení, že sú naozaj dieťkami Božími.

14 Svätopisec už predtým (3, 21—24) poukázal na veľkú *závislosť*
15 *modlitby na viere.* Teraz to znovu zdôrazňuje: Veríme v Ježiša
Krista a tak sa môžeme obrátiť na trojjediného Boha s pokoj-

nou istotou, že naša modlitba mu je milá a že ju vyslyší (por. Jn 9, 31). Lenže *musíme prosiť podľa jeho vôle*. To znamená, že sme v Ježišu Kristovi tak úzko spojení s Bohom, že jeho vôľa je aj našou. Sme úplne, bez nejakej výhrady, oddaní jeho otcovskej múdrosti a starostlivosti, že sa vopred radostne podrobujeme jeho milostivému rozhodnutiu. Ani nám na um nepríde žiadať si od neho niečo, čo by zodpovedalo našim sebeckým želaniam, ale nie jeho svätej vôli.

Sv. Ján v závere podáva aj dôležité životné pravidlo: Naúča 16.17 čitateľov, *ako si majú počínať, keď vidia, že niektorý brat kresťan sa dopúšťa hriechu*. Rozoznáva pri tom „*hriech na smrť*“ a „*hriech nie na smrť*“. Ako treba chápať tieto výrazy?

Niektorí katolícki vedci tvrdia, že tu ide vlastne o dnešné naše rozdelenie hriechov na smrteľné — ťažké a všedné — ľahké. Ale to nie je správne, lebo vo v. 16. sa výslovne hovorí, že tomu, čo zhrešil „nie na smrť“ a kaja sa, Boh znovu dá život, čiže milosť posväcujúcu. To znamená, že aj hriech „nie na smrť“ môže byť „smrteľný“ podľa dnešného vieroučného názvoslovía. Je pravdepodobné, že sv. Ján má pred očima rozdelenie hriechov na také, ktorých sa kresťan dopúšťa ako by zo slabosti a hneď ich aj oľutuje, a také, ktoré niekto páše so zlomyseľnou rozvahou a rúhavou smelosťou a za ktoré nechce pokánie robiť. To sú tzv. hriechy proti Duchu Svätému, ktoré nebudú nikdy odpustené (por. Mt 12, 31; Mk 3, 29), a to nie varí preto, že Boh by sa nechcel zmiľovať, ale že predpokladajú v človeku takú zatvrdilosť a zlobu priam čertovskú, že vylučujú spasiteľné výčitky svedomia, ktoré inak môžu ešte každého hriešnika priviesť na cestu pokánia.

Podľa toho pôvodca listu chce povedať asi toto: Ak niekto poklesne v ľudskej slabosti a dopustí sa neprávosti, je to hriech nie na smrť, to je taký, ktorý by nevyhnutelne priviedol človeka do večného zatratenia. Za takého sa treba v bratskej láske modliť, aby sa obrátil a Boh mu dal život, to je posväcujúcu milosť. A on sám, až uváži, čo spáchal, nech netráfi nádej, lebo Boh

mu iste odpustí, ak sa úprimne polepší. Ale ak niekto zhreší „na smrť“, tam sú naše modlitby daromné. Taký spurník odporuje všetkým vnuknutiam Božím a sám sa rúti ako kameň do priepasti večného zatratenia. Nepozostáva nič iného, než ho ponechať trestajúcej spravodlivosti božského Sudcu.

Vo v. 17. vo výroku „hriech nie na smrť“ latinská Vulgata vynecháva slovo „nie“ a tak dáva vete nenáležitý význam.

- 18 Ale *dietky Božie, ktoré sa v skutku z Boha narodily, nehrešia*. Úzkostlivo dbajú, aby sa uvarovali všetkého, čo by ich mohlo priviesť do hriechu a tak odlúčiť od Boha. Voči takým kresťanom je Satan bezmocný, lebo ich chráni „ten, ktorý sa z Boha zrodil“, jednorodený Syn Boží. On v nich a za nich bojuje proti kniežatu temnôt, ktorý má ešte vládu nad svetom, nad
- 19 tými totiž, čo hľivejú v rozkošiach a bludoch a nevedia a nechcú sa pozdvihnúť k Bohu.

- 20 *Kresťania majú iný údel*: Uverili v Syna Božieho a ten im dal dar umu, nadprirodzené svetlo ducha, ktoré ožiarilo ich mysle, že *poznali pravého a jediného Boha*. Vierou sa sjednotili s pravým Bohom a s jeho Synom Ježišom Kristom (Vulgata vynecháva slová „*Ježišovi Kristovi*“), ktorý je tiež pravý Boh, Život sám (Jn 1, 4; 5, 26) a darca všetkého života.

- 21 Napokon Apoštol napomína veriacich, *aby sa chránili modiel*. Tento výrok nás prekvapuje, lebo prichádza bez spojitosti s predchádzajúcou staťou, ale musíme chápať otcovskú starostlivosť sv. Jána. Vedel dobre, že modlárstvo v tých časoch sa predstavovalo v rôznych lákavých podobách (všelijaké mystériá, kult cisárov a i.), takže neobozretný sa mohol ľahko a z počiatku hádam aj nevedomky dostať na falošné cesty. Preto chcel svätopisec svoje duchovné dietky varovať pred týmto nebezpečenstvom odpadnutia od Kristovej viery.

DRUHÝ LIST BL. JÁNA APOŠTOLA.

Pozdrav, 1-3.

1. Ja, Starejší,
vyvolenej Panej a jej dietkam,
ktoré vpravde milujem
a nielen ja, ale aj všetci,
ktorí poznajú pravdu,
2. a to pre pravdu
ktorá zostáva v nás
a naveky bude s nami.
3. Milosť, milosrdenstvo a pokoj
od Boha Otca
a od Ježiša Krista, Otcovho Syna,
nech je s nami
v pravde a láske!

Druhý list sv. Jána je vlastne krátkym súhrnom vedúcich myšlienok prvého, ako sme už povedali v Úvode, bod 4. Preto sa pri výklade obmedzíme len na nevyhnutné poznámky.

Pôvodca listu neoznačuje sa svojím vlastným osobným menom, 1 ale nazýva sa „Starejším“. Tým nechce označiť svoj vysoký vek, ale skôr svoju otcovskú hodnosť a vážnosť, ktorú má v Cirkvi. Vieme, že takto volali maloázijskí kresťania apoštolov a niektorých ich učeníkov. Napokon sa názov „starejší“ stal ako by osobným menom sv. Jána apoštola.

List je písaný „*vyvolenej Panej*“. Viď o tom v Úvode, bod 3. Osnovu budeme vykladať v tom smysle, že „*Pani*“ je *bud' niektorá maloázijská cirkev, bud' Cirkev všeobecná* a „*dietky*“ jej sú jednotliví veriaci.

Apoštol predovšetkým prejavuje otcovskú starostlivosť a lásku voči Panej a jej dietkam. Miluje ich „*v pravde*“, *láskou úprimnou, ktorá vyviera z Duchá pravdy* a chce iba ich dobro.

2 Tieže city majú k nim všetci ostatní kresťania, spojení s nimi v tom istom Duchu, ktorý je v nás zdrojom večného života a ostáva s nami ako verný obranca a sprievodca (Jn 14. 16; 1 Jn 4, 17).

3 Kedže Duch Svätý je naveky s nami (Vulgata číta „*s vami*“), Jeho Božská prítomnosť v našich dušiach sa prejavuje darom milosti — činorodej Božej lásky, milosrdenstva — jeho dobročinnosti a shovievavosti k našim slabostiam, ďalej darom pokoja a istoty, že sme vierou zakotvení v Bohu a nijaký nápor pokúšenia a prenasledovania nás z neho nevyrve.

Duch Svätý, pôvodca týchto darov, nám prichádza od Boha Otca a Ježiša Krista, jeho jednorodeného Syna. Obaja, sú podstatní v prirodzenosti božskej, sú prameňom, z ktorého prýšči bytostná, zosobnená Láska — Duch Svätý. — Treba poznamenať, že *svätopiscove slová sú ozvenou Spasiteľovej reči pri poslednej večeri*, keď apoštolom slúbil veľkého Obrancu, ktorý z Otca i Syna pochádza (Jn 14, 26; 15, 26). Tieto milosti Božie budú s nami „*v pravde a láske*“, prinášajúce plody živej viery a činnej lásky. To znamená, že *dary Duchá Svätého sa v nás stanú plodným semenom, ktoré prinesie hojnú žatvu kresťanského života*.

1. Bratská láska, v. 4—6.

4. Veľmi som sa zaradoval,
že som medzi tvojimi dietkami
našiel takých,

čo kráčajú v pravde,
ako sme prijali prikázanie od Otca.

5. Pani,

preto ťa teraz prosím,
aby sme sa všetci navzájom milovali!
Nie ako by som ti písal nové prikázanie,
ale to isté,
čo sme mali od počiatku.

6. Láska totiž v tom spočíva,

že kráčame podľa jeho prikázaní.
To je to prikázanie,
o ktorom ste od počiatku počuli,
že podľa neho máme kráčať.

Svätopisec znovu hovorí o láske. Otvorene prejavuje 4.5
otcovskú radosť, že mnohé dieťky Panej kráčajú „v pravde“, to
je, že žijú podľa náuky evanjelia a plnia vôľu Boha Otca. *A jeho
vôľa je, aby sme sa všetci navzájom milovali.* Toto prikázanie
pre nás kresťanov už nie je nové, lebo ho máme od prvopo-
čiatku svojej viery (por. Jn 13, 34 a 1 Jn 2, 7).

Láska musí preniknúť celú našu bytosť a viesť všetko naše 6
konanie. *Pravá láska* nie je jalová, nespočíva len vo chvílkových
citoch a neukazuje sa v prázdnych slovách, ale *uskutočňuje sa
v celku nášho kresťanského jestvovania.* To znamená, že na
každom svojom kroku plníme vôľu Božiu, ako nám ju tlmočia
jeho prikázania. *Kto vskutku miluje, láskou a pre lásku žije!*

2. Palošní proroci, v. 7—11.

7. Lebo mnohí zvodcovia
prišli na tento svet,
ktorí nevyznávajú,
že Ježiš Kristus prišiel v tele.
To je ten zvodca
a protivník Kristov!
8. Majte sa na pozore,
aby ste nestratili,
na čom ste pracovali,
ale aby ste mohli dostať
úplnú odplatu!
9. Nik, kto zachádza ďalej
a nezostáva v náuke Kristovej,
nemá Boha.
Kto však zostáva v tejto náuke,
ten má Otca
i Syna.
10. Keď niekto prichádza k vám
a neprináša túto náuku,
neprijmite ho do domu,
ba ani ho len nepozdravte,
11. lebo kto ho pozdraví,
má účasť na jeho zlých skutkoch.

Svätopisec vyzdvíhuje, že viera a láske kresťanov hrozí veľké *nebezpečenstvo od falošných protokolov*, ktorí sa roztrúsili po svete a zvädzajú ľahkoverných svojimi bludmi. Sú to „zdanlivci“ — dokéti, o ktorých bola reč v prvom liste (2, 18; 4, 1—6). Hlásali, že Ježiš Kristus sa nevtelil naozaj, ale vzal na seba len zdanlivé telo a tak na kríži len zdanlivo trpel. Pravda, tým by bola bývala otrasená celá stavba kresťanskej vierouky o vykúpení ľudí, lebo aj naše vykúpenie by bolo iba zdanlivé a tak márna aj naša nádej, že pre Spasiteľove zásluhy obsiahneme večný život. Pri zdanlivom utrpení Ježiš Kristus nebol by získal nijaké zásluhy pre ľudí.

Preto sv. Ján týchto bludárov nazýva zvodcami a protivníkmi Kristovými. Sú *predchodcami Antikrista*, ktorý príde na konci sveta. Kresťania nech sa teda úzkostlivo chránia pred nimi, lebo by mohli stratiť pravú vieru a tak aj všetko, na čom dosiaľ pracovali. Kresťanský život je ako by tvrdou prácou, ktorou si musíme zaslúžiť mzdu večného života (por. Mt 5, 12. 46; Jn 4, 36). Jedine ten, *kto vytrvá až do konca, dosiahne tohto cieľa*; kto zlyhá, darmo sa namáhal (1 Kor 15, 2; Gal 3, 4; 4, 11).

Treba sa verne a oddane pridŕžať pôvodnej Kristovej náuky, ktorú nám zaručujú iba apoštolovia a ich právoplatní nástupcovia. Len vtedy nás spája viera s Bohom Otcom a jeho jednorodným Synom (1 Ján 2, 22—24; 5, 20).

Kto však pod zámienkou, že prináša „vyššie“ zjavenie alebo „dokonalejšie“ náboženstvo, odbočuje od Kristovej viery, ten nie je z Boha. Je to *zakuklený nadhľáňač Satanov*. Ak teda niekto príde s náukou odlišnou od Kristovej viery, netreba ho pohostinne prijať, ba neslobodno ho ani len pozdraviť.

Musíme mať na mysli *spôsob pozdravu*, aký bol a ešte aj je zaužívaný vo východných semitských krajoch. Bol to ozajstný obrad všelijakých poklôn, spojený s mnohými lichotivými rečami. Vymeniť si s niekým takýto pozdrav bolo toľko ako prejavíť mu istú úctu a sympatiu. Bludárski potulovači si toho nezasluhovali. Správať sa k nim tak zhovievavo bolo by znamenalo súhlasíť

s ich bezbožnou činnosťou. Veď pozdrav na Východe i dnes znamená toľko, ako nadviazať známosť s cudzím človekom a chcieť sa s ním spriatelíť.

Sv. Otcovia nám rozprávajú niekoľko prípadov, ako prísne sa zachovali apoštolovia a ich učeníci k takýmto bludárom. Podľa zprávy sv. Ireneja apoštol Ján s hrôzou ušiel z kúpeľov, keď tam zazrel bludára Kerinta. Aby sa vraj zem pod nimi neprepadla, alebo budova nezrútila sa na nich! A sv. Polykarp, keď sa v Ríme stretol s kacírom Marcionom a ten sa ho spýtal, či ho už nepoznáva, odpovedal: „Poznávam prvorodeného Satanovho syna!“

Z á v e r, v. 12—13.

12. Veľa by som vám mal napísať,
ale nechcel som to (urobiť)
na papieri a atramentom,
lebo dúfam, že prídem k vám
a pohovorím si (s vami) tvárou v tvár,
aby naša radosť bola úplná.
13. Pozdravujú ťa
dievky tvojej vyvolenej sestry.

- 12 V závere listu Apoštol sľubuje čitateľom, že ich čoskoro navštívi, aby si s nimi mohol zoči-voči pohovoriť. Bude to radosť tak pre neho ako aj pre nich. Preto im teraz viac nepíše.
- 13 Naostatok oddáva pozdrav svojích veriacich, dieťok svojej cirkvi, ktorá je vyvolenou sestrou tej cirkvi, ktorej píše tento list.

TRETÍ LIST BL. JÁNA APOŠTOLA.

U v o d, v. 1—4.

1. Ja, Starejší,
drahému Gájovi,
ktorého v pravde milujem.
2. Milovaný,
žičím ti,
aby sa ti vo všetkom dobre vodilo
a bol si zdravý,
ako sa dobre vodí tvojej duši.
3. Lebo som sa veľmi zaradoval,
keď prišli bratia
a dosvedčili o tvojej pravde,
že kráčaš podľa pravdy.
4. Veď nemám väčšej radosti,
ako keď počujem,
že moje dietky kráčajú
podľa pravdy.

Pisateľ listu, „Starejší,“ je sám apoštol Ján (por. 2 Jn 1). 1
Píše istému *Gájovi*, ktorý mal vo svojej cirkvi veľkú vážnosť,
hoci nebol jej predstaveným. Ako z listu vysvitá, svätopisec mal 2
k nemu veľkú dôveru a úctu. Uisťuje ho o svojej láske k nemu

a žičí mu, aby aj telesne bol taký zdravý a tak prosperoval, ako vyniká duševne. Niektorí vykladači z toho vyvodzujú, že Gájus bol asi chorľavý.

- 3 Apoštol potom otvorene prejavuje svoju spokojnosť, lebo sa o ňom dozvedá len dobré veci: Gájus kráča podľa pravdy; to
4 znamená, že žije podľa zásad a prikázaní Kristových. A môže mať duchovný otec väčšiu radosť, ako keď počuje, že dietky, ktoré zrodil Kristovi a priviedol na cestu pravdy, zachovávajú náuku a rady, ktoré im zvestoval a odovzdal?

1. Gájova pohostinnosť, v. 5—8.

5. Milovaný,

verne robíš všetko,
čo robíš pre bratov,
a to pre cudzích.

6. Oni dosvedčili pred cirkvou o tvojej láske.

Dobre urobíš,
keď ich (vždy) tak vystrojíš na cestu,
ako je dôstojné Boha.

7. Veď to pre jeho meno vydali sa na cestu a nič neprijímajú od pohanov.

8. A my sa máme takýchto ujímať, aby sme sa stali spolupracovníkmi na (diele) pravdy.

- 5 Svätý Ján načína zaujímavú tému: Výslovne chváli Gája pre jeho *kresťanskú pohostinnosť*. Aby sme lepšie pochopili význam tejto vzácnej ctnosti, musíme mať pred očami

vtedajšie pomery: Nebolo rýchlych a lacných dopravných prostriedkov, vhodných hostincov a iných dnešných vymožeností, takže chudobnejší cestujúci museli dlhé týždne putovať pešo a boli odkázaní na milosť a nemilosť ľudí, medzi ktorých prišli. Preto Matka Cirkve dôrazne radila veriacim „pocestných do hospody prijímať“.

Na túto kresťanskú pohostinnosť boli zvlášť odkázaní *horliví hlásatelia Kristovho evanjelia*, ktorí v nadšení za pravú vieru opustili spokojný život v domove a vydali sa na apoštolské cesty, aby slovo Božie rozšírili po celom svete, prípadne aby kresťanov, roztrúsených medzi Židmi a pohanmi, posilnili vo viere. Nehľadali svoj zisk, ale pracovali „pre jeho meno“, totiž pre Boha, z lásky k nemu. Svätou povinnosťou kresťanov bolo, aby *týchto Božích poslov prijali s najväčšou ochotou* (viď slová Kristove u sv. Lukáša 10, 7 n.; podobne sv. Pavol 1 Kor 9, 5—18; 2 Tim 5, 18). Veď *takto sa každý mohol stať spolupracovníkom na diele pravdy*, na jej rozšírení a víťazstve. Kto sám nemôže odísť do sveta a hlásať Kristovu náuku, nech aspoň pomáha tým, čo svoje sily venovali a úplne zasvätili tejto práci!

Gájus sa toho drží. Verne (= podľa zásad kresťanskej viery) sa stará o takýchto pocestných, láskavo sa ich ujíma, pomáha im a štedre ich vystrojí na ďalšiu cestu. Robí tak „dôstojne Boha“, čiže zaobchádza s nimi, ako sa svedčí zaobchádzať s tými, ktorí sú v službách samého Boha a jeho pravdy, alebo ako by to robil samému Bohu (Mt, 10, 40; 18, 5; Jn 13, 20).

2. Diotrefes — Demetrios, v. 9—12.

9. Napísal som čosi cirkvi,
ale Diotrefes,
ktorý si medzi nimi prisvojuje prvenstvo
nás neprijíma.

10. Preto, keď prídem,
spomeniem jeho skutky,
ktoré páše,
ohováraajúc nás zlými slovami.
A nemá na tom dosť,
lež ani sám neprijíma bratov
a tým, čo by to chceli,
zabraňuje a vylučuje ich z cirkvi.

11. Milovaný,
nenasleduj zlé,
ale dobré.
Kto dobre robí,
je z Boha;
kto zle robí,
nevidel Boha.

12. O Demetriovi však všetci svedčia,
aj sama pravda.
Aj my svedčíme,
a vieš,
že naše svedectvo je pravdivé.

9 Žiaľ, aj medzi kresťanmi sv. Jána sa vyskytovaly rôzne prípady pohoršenia. Tak v Gájovej cirkvi zlý príklad dával práve jej predstavený *Diotrefes*. Podľa niektorých vedcov mal to byť tamojší biskup, ktorého ustanovil sám sv. Ján. Ten zabudol na úctu a poslušnosť voči staručkému Apoštolovi a správal sa k nemu spurno a bezočivo. Prerušil s ním všetky styky, neprijímal od neho nijaké pokyny, ba opovažoval sa všelijakými ohovárkami znevažovať jeho apoštolskú vážnosť. Hádám pouka-

zoval na to, že sv. Ján je už prístarý a nemôže zdarne viesť maloázijské cirkvi.

Diotrefes bol natoľko zaslepený, že *neprijímal* tých *bratov*,¹⁰ ktorí na apoštolských cestách prišli do jeho mesta. A zašiel až tak ďaleko, že aj iným bránil prijímať týchto poslov Božích a veriacich, ktorí sa ich predsa opovážili prijať, vylučoval z Cirkvi, ako by boli nejakými bludármi alebo verejnými hriešnikmi. Takéto spôsoby zaiste vyvolaly veľké rozbroje, takže staručký Apoštol, inak veľmi pokojný a láskavý, v liste hrozí odbojnému predstavenému, že sám príde a verejne ho pokarhá.

Gája však prosí, aby nenasledoval zlý príklad Diotrefesov.¹¹ Kto činí zle, dokazuje o sebe, že Boha ešte nevidel, to je nepoznal. Jeho viera, ak ju tak možno nazývať, je ešte veľmi nedokonalá. Ale kto činí dobre, ten je z Boha, je naozaj jeho dieťaťom a koná podľa jeho vôle.

Diotrefes činí zlé — je zlý. Naproti tomu *Demetrios*, zaiste¹² veriaci tej istej cirkvi, činí *dobre — je teda dobrý*. Svedčia o ňom všetci tí, čo ho poznali, aj sama pravda, totiž Demetrios život a skutky, zodpovedajúce pravej viere. A sv. Ján pripojuje svoje svedectvo, podopreté apoštolskou vážnosťou, takže o ňom nemožno pochybovať (por. Jn 19, 35; 21, 24).

Z á v e r, v. 13—15.

13. Veľa by som ti mal písať,
ale nechcem ti písať
atramentom a perom.

14. Dúfam však,
že ťa skoro uvidím
a pohovorím si (s tebou) tvárou v tvár.

15. Pokoj ti!

Pozdravujú Ťa priatelia.

Pozdravuj priateľov,

každého osobitne!

13.14 V závere tohto listu vyslovuje Apoštol nádej, že sa s Gájom čoskoro uvidí a dôverne o všetkom poshovára. Preto mu teraz viac nepíše. — Poznamenávame, že v. 13. 14. skoro doslovne súhlasia s v. 12. druhého listu.

Napokon sv. Ján žičí Gájovi *milosť pokoja*. Žičiť pokoj bolo bežným židovským pozdravom, ale u pôvodcu IV. evanjelia má tento výraz iný, oveľa plnší význam: Ide o pokoj Kristov, ktorý nespočíva v rozkošnickej bezstarostnosti, ale v istote, že vierou a láskou sme spojení s Bohom a zakotvení v jeho večnej stálosti. Viď Jn 14, 27; 20, 19—26 a príslušné poznámky.

15 K svojmu blahožičeniu sv. Ján pripojuje *pozdravy Gájových priateľov* a sám zasa prosí Gája, aby pozdravoval jeho priateľov, a to každého osobitne. Sú to zaiste tí, čo Apoštolovi ostali verní, hoci Diotrefes toľko brojil proti nemu.

OBSAH

Slovo čitateľom	str. 7
Úvod	11

Prvý list bl. Jána apoštola Str. 17

Úvod, 1, 1—4	19
------------------------	----

Časť prvá. Podmienky spoločenstva s Bohom a s Cirkvou. Hl. 1, 5 — 2, 29	21
1. Boh je svetlo, my synovia svetla, 1, 5—2, 2	21
2. Verne zachovávať Božie prikázania, 2, 3—11	25
3. Uisťujúce povzbudenía, 2, 12—14	28
4. Láska k svetu je proti láske k Bohu, 2, 15—17 . . .	30
5. Proti zvodcom zachovať si spoločenstvo viery a pravdy, 2, 18—29	31

Časť druhá. Sme dieťkami Božími. Hl. 3, 1—5, 12 . . .	37
1. Láska Božia činí nás dieťkami Božími, 3, 1—3 . . .	37
2. Dieťky Božie a deti čertove, 3, 4—15	39
3. Syn Boží je vzorom pravej lásky, 3, 16—24	43
4. Rozoznávajúce duchov, 4, 1—6	47
5. Láska Božia je základom a vzorom lásky našej, 4, 7—21	51
6. Naša viera víťazí nad svetom, 5, 1—12	57
Záver listu, 5, 13—21	62

Druhý list bl. Jána apoštola

Str. 67

Pozdrav, v. 1—3	69
1. Bratská láska, v. 4—6	70
2. Falošní proroci, v. 7—11	74
Záver, v. 12—13	74

Tretí list bl. Jána apoštola

str. 75

Úvod, v. 1—4	77
1. Gájova pohostinnosť, v. 5—8	78
2. Odbojný Diotrefes — poslušný Demetrios, v. 9—12	79
Záver, v. 13—15	81
Obsah	83

NIHIL OBSTAT

Prof. Dr. Jozef Búda,
cenzor

IMPRIMATUR

Č. 11995/1947

Trnava dňa 4. XII. 1947

Msgr. Dr. Ambróz Lazík,
apošt. adm. a. n.

Posolstvo lásky. Listy bl. Jána apoštola. Preložil Dr. Anton Ján Šurjanský. Kamenotlače od L. Záborského. Vychádza ako 1. sv. edície Slovo Božie, ktorú rediguje Dr. Anton Ján Šurjanský a vydáva Spolok sv. Vojtecha v Trnave. Tlačila kníhtlačiaren Spolku sv. Vojtecha v Trnave roku 1947.

Spolok sv. Vojtecha za jednu z hlavných úloh si vytýčil rozšírenie Písma sv. medzi náš ľud. Splnil to jednak podielovým vydaním Nového zákona, určeným hlavne pre široké vrstvy svojho členstva, jednak nádherne vystrojeným jednosväzkovým vydaním toho istého diela, určeným najmä pre inteligenciu. Ale s tým sa neuspokojuje: Chystá vydať aj Starý zákon v novom preklade z pôvodných textov. Okrem toho chce uspokojiť aj oprávnené požiadavky národných čitateľov, a preto vo zvláštnej edícii „Slovo Božie“ predkladá slovenskej verejnosti perly biblického písomníctva, s obšírnym výkladom osnovy a v bibliofilskej úprave.

Ako prvý sväzok vychádza „Posolstvo lásky“. Sú to tri listy sv. Jána apoštola. Pánov Miláčik v nich nástojí na základnom zákone kresťanského života — na láske k Bohu a k bližnému.

Boh je láska! V tomto krátkom výroku je shrnutý vlastne celý obsah našej viery a našej činnosti: Je to láska, lenže nie láska blúznivá, mdlá, ale činorodá, ktorá všetko zachycuje a prežaruje.

Toto posolstvo Pánovho Miláčika platí nielen pre prvé kresťanské storočia, ale azda ešte väčšmi pre nás. Nový svet, o ktorom snívame, sa nezrodí z nenávisťi, pomsty a nespravodlivosti, ale iba z lásky, odpustenia a spravodlivosti. To sú základy Kristovho kráľovstva.

K prekladu listov, z pôvodného gréckeho textu, je pripojený obšírny výklad, ktorý plasticky vyzdvihuje vedúce Apoštolove myšlienky, ako sa vynímajú na vtedajšom časovom pozadí a ako zodpovedajú aj dnešným potrebám.

